პარასკევი, 1917 წ. მარიამოვბისთვის 18 (31) წელიწადი მესამე ფასი 15 კაპ.

საქართველო

მისამართი: თბილისი, მოსკოვის ქ. № 4. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, почт. ящикъ № 76. ტელეგრამის ადრესი: Тифлисъ Сакартвело.
ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—73

რედაქცია

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის ვინაობა და მისამართი. უპიროვნოთ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ ითვლება. დაუბეჭდავი საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია ღია არის დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება ამავ დროს.

კონტორა

გაზეთის ფასი პირველ [illegible] დამლევამდე 10 მან. 3 თვით — 5 მან., ერთი თვით (მხოლოდ [illegible]) 2 მან. ცალკე № 10 კ. განცხადების ფასი [illegible] პეტიტის [illegible] 20 კ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. ხამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ 6 მანეთიდან—10 მანეთამდე—ზომით. მისამართის გამოცვლა ღირს ქალაქში 75 კაპ. ქალაქს გარეთ 1 მ. ფული და წერილები, რომელიც კონტორას შეეხება უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. სასწრაფო განცხადებანი უნდა მოუტანილ იქმნას არა უგვიანეს $1^1/_2$ საათისა კონტორაში. კონტორა ღია დილის 9 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე.

№ 181 ეროვნულ-დემოკრატიული გაზეთი № 181

გაზეთის შინაარსი

საგულისხმო ცნობები

რუმინეთის ფრონტზე გერმანელ-ავსტრიელები და ოსმალები წინ მიდიან. ერთი რუსის დივიზია უწესოდ გაიქცა.

ბელგიელ სოციალისტებმა სტოკჰოლმის კონფერენციაზე უარი სთქვეს.

ფინლიანდიის სეიმის შენობაში ჯარი ჩადგა.

ნიულანდის გუბერნატორს სეიმის დახურვა დაავალეს. იგი თანამდებობიდან გადადგა.

დეპუტატთა საბჭოს სეიმის ძალით დათხოვნა შეუძლებლად მიაჩნია.

ქალაქი ყაზანი მთლად გადაიწვა.
მოსკოვში სპირტით 500 მეტი კაცი მოწამლულა.
მოსკოვის რკინის გზებზე გაფიცვა გამოცხადდა.

წერილები

მეთაური. სუხომლინოვის გასამართლება და ჭორები საქართველოზე.
ტ. ტ. ძლიერი მთავრობა.

რ. გაბაშვილი. ჩურჩხელა.
მ. ჯანაშვილი. კახეთში.

კორესპონდენცია გორიდან, კასპიდან, ახალქალაქიდან. თბილისის საბჭოს ანგარიში (დასასრული).

გაზეთ „საქართველოს“ კონტორისაგან

რადგანაც დღით-დღე სიძვირე მეტის-მეტად მწვავე ხასიათსა, ღებულობს, იძულებული ვართ, გაზეთის ფასსაც დროებით მოუმატოთ, დღეიდან გაზეთის

თითო ნომერი ეღირება 15 კაპ.

ხელის მომწერთა ფასები შეიცვლება პირველ ენკენისთვიდან.

სწავლა-განათლების სამინისტროს უწყებაში მყოფი

8-კლასიანი (ვაჟთა და ქალთა)

პუშკინის გიმნაზია

(სრულ უფლებიანი)

თხოვნები მიიღება 1-ლი თბილისის მოსამზადებელ კურსების კანცელარიაში პუშკინის ქ. № 4. 10—1 საათამდე და 5—7-დე.
1—735—1

20 აგვისტოს დაიწყება

მისაღები გამოცდა

ქართულ საქველ. საზოგადოების საფეიქრო (ქსოვა ხალიჩების, არშიების და სხვ.) სახელოსნოში.

მისამართი: ხარფუხი, სურფ-სარქისის ქუჩა, სახლი № 48.
1—736—1

სუხომლინოვის გასამართლება და ჭორები საქართველოზე

პეტროგრადის სასამართლომ სამხედრო მინისტრად ნამყოფ გენერალ სუხომლინოვის საქმის გარჩევა დაიწყო. სუხომლინოვი ავი სულია რუსეთის სახელმწიფოსი: იგი იყო, ყველ. ნი რომ დააჯერა, ჩვენი ჯარი მზად არისო, მოკავშირენი გერმანეთთან უსწორო ბრძოლაში რომ ჩააბა და უიარაღო, უჭმელი და უცმელი ჯარი ასი-ათასობით პოლონეთისა და გალიციის ბრძოლის ველზე რომ გააწყვეტინა...

ძველი სამეფო წესები ხელს აფარებდენ სუხომლინოვისა და მის თანაზიართა მოღალატეობას.

დღეს რევოლუციური მთავრობა სუხომლინოვთან ერთად მთელს ძველს რუსეთს ასამართლებს.

სასამართლო კი ბევრი რამ აქვს ამ ძველ რუსეთს: მისი მეთაურებისათვის ხომ სახელმწიფო ღალატი მუდამ პროვოკაციასთან, დასმენასთან იყო გადაწნული. რუსეთის სახელმწიფო მოღალატენი თავის ღალატს ყველთვის იმითი ფარავდენ, რომ სახელმწიფოს ამა თუ იმ ნაწილს, წოდებას ან ხალხს აქეზებდენ და თ ნ აბეზღებდენ კიდეც.

რუსეთის ბრძოლის ველის გარემო მცხოვრებს არც ერთ ხალხს არ აცდენია პროვოკაციის შხამი; ფინლიანდიას, ლიტვას, პოლონეთს, უკრაინას, —ყველას დასწამეს გერმანეთისა და ავსტრიის მოყვრობა.

არც ოსმალეთის მოსაზღვრე ერებს აცდენია ეს შხამი. ხან თათრებზე ავრცელებენ ამ ჭორებს, ხან სომხებზე, ხან ქართველებზე... ყველას გვახსოვს თუ როგორ გაბერა ვიწეს ამბავი პეტროგრადის ტელეგრაფის სააგენტომ, ან კიდევ ბურცევის კონკურენტის, ალექსინსკის მიერ მოყოლილი ამბები სტამბოლელ ქართველების შესახებ.

სუხომლინოვის საქმის გარჩევამ კიდევ ერთი ახალი ჭორი შემატა ამ ისტორიას.

სუხომლინოვის ერთ-ერთი თანაშემწე, ცნობილი ვ. დ. დუმბაძე თურმე ომის დაწყების შემდეგ გერმანეთში გაუგზავნიათ საგანგებო დავალებით, გერმანეთის სამხედრო და დიპლომატიური ახალი ამბების გასაგებად... დაბრუნებისას ვ. დ. დუმბაძეს დიდი მოხსენება წარმოუდგენია რუსეთის გენერალურ შტაბისათვის. სხვათა შორის შემდეგი „სენსაციაც“ უამბია: „ბერლინში ჩემს ახხანაგ თავ. მაჩაბელთან ერთად ჩავედით, აქ მშვენიერად მიგვიღეს, მინისტრებმა გვინახულეს... საგარეო სამინისტროში კი აღგვითქვეს რომ საქართველო დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ უნდა გახდეს და ხელმწიფედ იმპერატორ ვილჰელმის მეოთხე შვილს დავაყენებთო“ *).

საბრალმდებლო ოქმებში ისიც არის თურმე მოხსენებული, რომ გერმანეთში განსაკუთრებული „საკავკასიო კომიტეტი“ არსებობს, რომელსაც ექსპედიციაც კი მოუწყვია ამ ომის დროს კავკასიაში ... რომ გერმანეთს კავკასიის საქმეებისათვის რამოდენიმე მილიონი გადაუდვია, რომ უცხოეთში მყოფ ქართველ ემიგრანტებს საგანგებო მოლაპარაკება ჰქონიათ პეტროგრადში გერმანეთის ელჩად ნამყოფ გრაფ პურტალესთან და ენვერფაშასთან და იმათ უთქვამთ, რომ საქართველოს სამშვიდობო საერთაშორისო კონფერენციაზე მონაწილეობის უფლება მიეცემა, თუ რუსეთის წინააღმდეგ შეიარაღებული პროტესტით გამოვაო...

ასეთი სენსაციური მოხსენება ჩამოუტანია ვ. დ. დუმბაძეს გერმანეთიდან..

ახლა ეს მოხსენება სუხომლინოვის საბრალმდებლო ოქმის მასალას შეადგენს... სამხრეთ დასავლეთის ფრონტის შტაბის საექსპერტო კომისიას უკვე გაუშინჯავს ვ. დ. დუმბაძის მოხსენება და დაუსკვნია, რომ იგი სიმართლეს არ შეეფერება.

სუხომლინოვის საქმის გარჩევამ უნდა საბოლოოდ დაამტკიცოს ამ ახალი ჭორის სიცრუე და კიდევ ერთხელ ცხადჰყოს რომ ქართველი ერის პოლიტიკა არასოდეს არ ყოფილა მოღალატეობის მართული და არც აწ მოიმართება ავანტიურისტულ გასაღებით, თუნდაც ეს გასაღები ისეთ გამოცდილ ავანტიურისტებს ეჭიროთ ხელში, როგორც არის ვ. დ. დუმბაძე, რომლისთვისაც, თუ დავიჯერებთ, გერმანეთს თავისუფალ საქართველოს ფინანსთა მინისტრობა შეუძლევია...

ზ. ფეშაპელი.

*) ნახეთ პეტროგრადის გაზეთი „რეჩი“ № 186.

ძლიერი მთავრობა

რევოლუციის პირველ დღიდანვე, როცა შესდგა ახალი დროებითი მთავრობა დაიწყეს მის სისუსტეზე ლაპარაკი.

ჯერ იყო და ახალი მთავრობა მუშათა და ჯარის კაცთა საბჭომ დაუმორჩილა თავის კონტროლს, მაშინ მთავრობა უბრალო აღმასრულებელი ორგანო იყო საბჭოსი, საბჭოს გავლენით ის ადასტურებდა ისეთ განკარგულებებს, რომელნიც სრულიად არ შეადგენდენ მთავრობის გულის ზრახვას და პირიქით ეწინააღმდეგებოდენ მის ინტერესებს.

მთავრობა მოკლებული იყო საშუალებას თავისი დამოუკიდებელი პოლიტიკა ეწარმოებინა, იმას მხოლოდ ლანდი ჰქონდა უფლების და ძალის.

ამგვარი მდგომარეობა დიდხანს ვერ გაგრძელდებოდა, ეს ორმაგობა მთავრობის ძალიან საგრძნობი გახდა თვითონ დროებით მთავრობის წევრებისთვის.

პირველმა ა. გუჩკოვმა სთქვა უარი ამგვარ მუშაობაზე და გამოვიდა მთავრობიდან.

მალე პ. მილიუკოვმა გამოაქვეყნა თავის ცნობილი ნოტა მოკავშირეებისადმი ომის მიზნების შესახებ და მთავრობის და საბჭოების განწყობილება მეტად გამწვავდა.

პ. მილიუკოვი აიძულეს დაეტოვებია სამინისტრო და მაშინ დაიბადა აზრი კოალიციონურ სამინისტროზე.

როცა მ. და ჯ.-კ. საბჭოებმა სამინისტროში გაგზავნეს სოციალისტი მინისტრები და კოალიციონური სამინისტრო ფაქტი გახდა, ყველას ეგონა, რომ შეიქნა უკვე ძლიერი მთავრობა, რომელსაც შეეძლებოდა სახელმწიფოს მართვა-გამგეობა, სწორ გზაზე დაეყენებინა. რომ ადგილი არ ექნებოდა ამის შემდეგ რყევას და ორმაგობას, მაგრამ ეს იმედი არ გამართლდა.

კოალიციონური სამინისტრო თავის გულში ატარებდა გამთიშავ ძალებს, ეხლა ის ბრძოლა, რომელსაც უწინ ადგილი ჰქონდა საბჭოს და მთავრობის შორის გადავიდა თვითონ სამინისტროში.

ჩუმი ბრძოლა სამინისტროს შიგნით დამთავრდა იმით, რომ ყველაზე ძლიერმა კონსტიტუციონალ დემოკრატიულ პარტიის წარმომადგენლებმა დატოვეს სამინისტრო, მოიმიზეზეს რა უკრაინის საკითხის გადაჭრა სოციალისტ მინისტრების გავლენით, მთავრობიდან გადადგა აგრეთვე მინისტრ-პრეზიდენტი თავადი გ. ლვოვი, რომელიც დააშინა მინისტრ ვ. ჩერნოვის აგრარულ საკითხში გათიშვამ, ამ მინისტრმა მოინდომა და გაიყვანა კიდეც სოციალისტური რეფორმა მიწის მფლობელობის შესახებ.

უკანასკნელი კრიზისი გათავდა იმით, რომ კადეტები ისევ დაბრუნდენ სამინისტროში და სამინისტროს თავმჯდომარეობა იკისრა ა. კერენსკიმ. ეჭვი არ უნდა იმას, რომ ეს სამინისტრო ყველაზე უფრო უდღეური უნდა გამოდგეს, რადგან აქ დაახლოვებითაც არ არი დაცული კოალიციური პრინციპი.

ამიტომ არის დანიშნული მოსკოვის სახელმწიფო თათბირი, რომ საფუძველი ჩაუყაროს ნამდვილ ეროვნულ მთავრობას და ერთხელ და სამუდამოთ გადაწყდეს საკითხი ძლიერი მთავრობის შესახებ. მაგრამ ცუდი ნიშნების ქვეშ მიმდინარეობს ეს თათბირი. მემარცხენე პროლეტარიატი იმას გაფიცვით და ბოიკოტით უპასუხებს, შეურიგებელ პოზიციას იჭერენ უფრო მემარჯვენე წრეები და აგრეთვე იქ არ არის წარმომადგენელი 30 მილიონიან უკრაინისა.

ყველაფერი ეს გულისხმობს, რომ მთავრობა ისევ დამბლა დაცემული დარჩება, როგორც იყო და დამოუკიდებელ სახელმწიფო შემოქმედებაზე დაიწყება ნატვრა.

ძლიერი მთავრობა პირდაპირ პროპორციონალია ძლიერ სახელმწიფო ორგანიზმთან, რუსეთის სახელმწიფოს კი ბევრი შემადგენელი ნაწილები დაუზიანდა და ზოგი სამუდამოთაც.

სტოლიპინის ლანდის გახსენება და დიქტატურით დაშინებაც ვერ ახდენს სათანადო შთაბეჭდილებასა, რადგან ბოლოს და ბოლოს სტოლიპინის ძლიერი მთავრობაც გაზვიადებული იყო და ამის გარდა ბევრი რამ შეიცვალა იმის შემდეგ, რომ უბრალო ეკზეკუტორმა გენერალმა ბონაპარტის სასწაული მოახდინოს.

ტ. ტ.

მოსკოვის სახელმწიფო თათბირი

სიტყვა გლეხთა წარმომადგენელთაგან

კარკუშინი და კონდრატიევი, გლეხთა ცენტრალ კომიტეტისა და პონამარიოვი სრულიად რუსეთის გლეხთა საბჭოს სახელით ემხრობიან საბჭოთა დეკლარაციას და, თუმცა ჩვენი ლოზუნგი „მიწა და თავისუფლებაა“-ო, ვაღიარებთ მის შესრულებას დამფუძნებელ კრებაზე. რუსეთისთვის საჭიროა მინინი, რომელმაც უნდა იხსნას თავისუფალი რუსეთი და არა რომანოვების სამეფო გვარიო.

დეკლარაცია აკადემიის ჯგუფისა

პროფესორი გრიმმი აქვეყნებს დეკლარაციას აკადემიის ჯგუფისას, რომ საჭიროა მკაცრი მთავრობა, მიწვევა მთავრობის შემადგენლობაში მეცნიერებათა წარმომადგენლებისა, დაცვა მაღალ რიგ საკულტურო ზომათა.

დამფუძნებელ კავშირის წარმომადგენელთა სიტყვა

წარმომადგენელი დამფუძნებელი კავშირისა ზოლოტარიოვი საჭიროდ აღიარებს ხალხის ფართო განათლებას, როგორც წინდსა თავისუფლების წარმატებისა და აყვავებისას.

ქალთა თანასწორობის ლიგის წევრის სიტყვა

ქალთა თანასწორობის ლიგის წევრი შიშკინი ამტკიცებს აგრეთვე, რომ საჭიროა მტკიცე მთავრობა, ქალთა შრომის ბეგარა და დედების სახელით, რომელთათვის ყველაზე უფრო საჭიროა ზავი და მშვიდობა, აცხადებს, რომ ისინი მზათ არიან ყოველი მსხვერპლისთვის, ოღონდ ზავი საპატიო იყოსო.

თათბირის დახურვა ხვალამდის

კერენსკი აცხადებს, რომ თათბირი იხურება სვალამდის. დღის თათბირის ბოლოს მოვიდა გარეშე საქმეთა მინისტრი ტერეშჩენკო.

გუჩკოვის სიტყვა

სხდომის განახლების შემდეგ სიტყვა ეძლევა მესამე სათათბიროს თავმჯდომარეს გუჩკოვს. გუჩკოვი აღნიშნავს, რომ ექვსი თვის წინად ძველი მთავ-

ექიმის თანაშემწე

ვანო საათაშვილი

ღებულობს ავადმყოფებს საღ. 6—8 საათ.—ვენერიულ სნეულთა წამლობა, კანქვეშ წამლის შეშხაპუნება. სისხლის ნაკლებთ, ნერვებით აშლილთ, სიფილისიანთ და სხ. ელექტრიზაციით წამლობა, მასსაჟი, ყვავილის აცრა და სხ.

მისამართი: ფასანაურის შესახ. № 3. (1-ლი სამილიციო ნაწილი).
1—748—თ.

[illegible]

ქალანდარიშვილი

[illegible]

ბავშვთა, შინაგან და [illegible] ავადმყოფებს მიიღებს

მანგლისში

საკადეტო კორპუსის ბანაკში

ექიმი

[illegible]

იღებს ხაღთხატქართ ავადმყოფებ საღამოს 5-6 ს.-მდე, კვირა დღეს გარდა მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 67; [illegible] შენობის პირდაპირ; სახლი [illegible] ტელეფონი № 5—77.

ექიმი ქალისა

ე. ივ. გალარჯაშვილი-მათეშვილისა

იღებს ავადმყოფებს: დილით 9—2 საათ. საღ. 5—7 საათ. [illegible] ქუჩის კუთხე № 20.

ექიმი

მ. ფ. მგალობლიშვილი

ქალებისა და საქირურგიო სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე. მისამართი: [illegible] ქუჩა № 41, [illegible] ტელ. 9—53.

ექიმი

[illegible]

[illegible]

ექიმი

გ. დ. წინამძღვრიშვილი

ყოფილი ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტის თერაპევტიული კლინიკებისა. შინაგანი სნეულებანი გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულ. სპეციალურად იღებს საღ. 5—7 საათამდე ყოველდღე გარდა ხუთშაბათისა. მიხეილის პროს. № 86, [illegible]

ექიმი

ა. დ. კეკელია

იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე საღამოობით 6 დან 8-მდე. კანის, ვენერიულს და ათაშანგით (სიფილისი) (606-ს და 914-ს შეშხაპუნება) ავადმყოფებს. მიხეილის პროსპექტი № 116.
(თ—703—10)

ექიმი

გ. ბ. ფეშხაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის [illegible] კლინიკის ორდინატორად ნამყოფი, იღებს ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 5—6 საათამდე, [illegible] პირდაპირ, [illegible] ქუჩა, № 19.

ექიმი

დ. ვ. ჯავახიშვილი

იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღე გარდა კვირა-უქმისა დილის 1 საათიდან 2 საათამდე და საღამოს 6-დან 7 საათამდე.
გუნიბის ქუჩა № 41
თ—719—5

ექიმი

ე. ღ. [illegible]

იღებს [illegible] ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 7

რობის დაშლის პროცესზე მოხდა სახელმწიფო ამბოხება. მკაფიოდ ახურათებს რევოლუციის მსვლელობას პირველ სახელმწიფო ცვლილების პირველ თვეებში. აღნიშნავს იმ იმედებს, რომელიც ხალხს აღფრთოვანებდა და ამბობს რომ იმედები ფეხით გაითელენ და რწმენა შემოცლესო. ამიტომ გასაგებია ის ავათმყოფური, ის ისტერიკული მოწოდება, რომლითაც დროებითმა მთავრობამ ხალხს მიჰმართა. ომის საკითხის შესახებ გუჩკოვი ამბობს: ჩვენ წინანდელზე უფრო ცუდად ვიბრძვით, ხანდისხან სრულებით არ ვიბრძვით და ამით ვაგებთ. სხვა და სხვა დარგებში კრიზისი თანდათან მწვავდება. ჯარის გამოკვება ფერხდება და დიდი ხალხოსნური უბედურება გველის. ფინანსიური კრახი უკვე მომხდარია. თვითმართველობათა ორგანოები გაკოტრებულნი არიან. საზოგადო ატმოსფერაში შიში და უკმაყოფილობა დაიბადა. მთავრობა იმით არის სუსტი, რომ იგი არ არის. დღევანდელი მთავრობა აჩრდილია მთავრობის (ტაში). ხელმძღვანელთა წრეებმა არ იკისრეს რევოლუციის ხელმძღვანელობა, მხოლოდ შეუერთდენ დემოკრატიას და ამითი გამორიცხეს კულტურული ელემენტები. დანარჩენი დემოკრატულ დესპოტურ აპეკას უწევდა ოფიციალ მთავრობას. ძალა ეკუთვნით უპასუხისმგებლებს და ამიტომ პასუხისმგებლობა აწევთ მათ ვისაც ძალა არ აქვთ. აქაშია მიზეზი სისუსტის და უიმედობა ძლიერი მთავრობის შექმნისა. გუჩკოვს ლაპარაკის ვადა გაუვიდა და კერენსკი სიტყვის შეწყვეტას სთხოვს. გუჩკოვი ემორჩილება. მარჯვენა მხარეიდან ისმის ხმები „ჩვენ ძე რატომ ალაპარაკეთ დიდხანს“. ყარაულოვი ლოჟიდან უყვირის: იმიტომ რომ ჩვენძე როგორც სათათბიროს წევრი არ ლაპარაკობდა.

შულგინის სიტყვა

დიდი სიტყვით გამოდის შულგინი. ამბობს რომ ცდა რევოლუციის დაცვის და კონტრ-რევოლუციასთან ბრძოლა უნაყოფოა, ვინაიდან შიში ამის შესახებ არ არის. მთავრობა სამ საკითხშია დამნაშავე—სიკვდილით დასჯის შემოღებაში, განუსაზღვრელ უფლების მითვისებაში და ლოღიკურ მსჯელობის უქონლობაში. შულგინი თავის სიტყვას უკრაინელებზე ათავებს, რომელთაც ველიკორუსები ძლიერ სძულთ. შულგინის გამოსვლა, როგორც უკრაინელების წარმომადგენელი ხმაურობას იწვევს. ისმის ხმები „ვინ დაგავალა“. შულგინი აცხადებს, რომ 25000 უკრაინელმა მას წერილით დაავალა. ის აცხადებს, უკრაინის მცხოვრებლებს სურთ მჭიდრო კავშირი იქონიონ მოსკოვთან. (მარჯვენა ტაში).

მაკლაკოვის სიტყვა

დეპუტატი მაკლაკოვი ამბობს: მე მომხრე ვარ ერთობისა და წინააღმდეგი საპარტიო ბრძოლისა. თუ მთავრობის სიტყვა—„მიუცვნილ იქმნას ომი საპატიო ზავამდე“—მართალია, შეიძლება შევთანხმდეთ ამ ნიადაგზე. მაგრამ მას არა სწამს, რომ მთავრობას შეუძლიან ამის შესრულება. ახსნა ადვილია, როცა მთავრობის შემადგენლობაში არიან გუშინდელი დამარცხებულნი (ხმაურობა მარცხნიდან, ძახილი „კმარა“, მარჯვნიდან ცხარე ტაში, ძახილი: „ძირს ჩერნოვი“ და „გაუმარჯოს გლეხის მინისტრს“, ტაში. კერენსკი მოუწოდებს—დამშვიდდნენ). მაკლაკოვი კვლავ განაგრძობს დამარცხებულებზე მთავრობის შემადგენლობაში. მარცხნიდამ კვლავ ხმაურობა. კერენსკი სთხოვს მაკლაკოვს—მოერიდე ნუ ხმარობ სიტყვის თავისუფლებასაო. მაკლაკოვი აცხადებს, რომ უმართებულოდ სთვლის ცდილობს(?) თავმჯდომარეს (ტაში) და სთხოულობს ხელს ნუ მიშლით ნურც სკამებიდან და ნურც სათავმჯდომარო სავარძლიდანაო. თუ არ აღადგენთ დისციპლინას ჯარში, სასაცილოა საპატიო ზავზე ლაპარაკიო. ჯარის დისციპლინის აღდგენა შეუძლებელია ყბედობით. ჯარში უნდა იყოს ერთი ხელისუფლება, რომელსაც შეეძლოს წაიყვანოს ჯარი ბრძოლაში. ზოგიერთებს ეგონა, რომ ციმერვალდი მოგვცემდა ზავს უომრად. ჩვენს წინაშე სდგას დილემა: ჯარმა ან პოლიტიკაზე უნდა იმსჯელოს, ან დაემორჩილოს სარდლებს, სხვა გზა არ არის, ნახევარ ნაბიჯიანობა არაფერს გვიშველის. მთავრობამ ჯარი ჯარად უნდა აქციოს. მაგრამ მთავრობას ვერ გაუბედნია პოლიტიკურ პარტიათა წინააღმდეგ წასვლა. მაკლაკოვის აზრით, საქმეთა რღვევა გაგრძელდება და მოხდება კონტრ-რევოლუცია, თუ სახეში არ მივიღებთ ისტორიის ნებას. რუსეთი იღუპება სამთავრობო ინსტიტუტთა სიმრავლისაგან (ტაში). ერთვითარი(?) ძალისხმევა არ გვიშველის, საჭიროა ქვეყანა დარწმუნდეს, რომ მთავრობას შესწევს უნარი წაგვიყვანოს გამარჯვებისაკენ. მთავრობა უნდა დაეყრდნოს პარტიათა რეზოლიუციებს, რომელნიც ღუპავენ(?) ქვეყანას ფრონტზე. თათბირის ნაწილი ოვაციას უმართავს მაკლაკოვს.

წერეთლის სიტყვა

წერეთელი ამბობს დიდ სიტყვას. უპასუხებს რა მაკლაკოვს, წერეთელი ლაპარაკობს იმ საორგანიზაციო როლზე, რომლებიც აქვს დემოკრატიულ ორგანიზაციებს და აღიარებს მათს აუცილებლობას და არსებობას, როგორც ერთად ერთ დასაყრდენობზე მთავრობისათვის. ბოლოს ამბობს: მოცემული დრო თავდება“. (ტაში დარბაზის უმეტესობისგან).

როძიანკოს სიტყვა

როძიანკოს გამოსვლას უხვდებიან ტაშით. იგი მოუთხრობს რევოლუციის ისტორიას, ჩერდება მთავრობის დეკლარაციაზე, ლაპარაკობს სამშობლოს საშინელ მდგომარეობაზე და განმარტავს თავის დამოკიდებულობას რევოლუციასთან. ჰკიცხავს მთავრობას—სუსტი და გაუბედავიაო. ვადის გათავების გამო როძიანკო ამოკლებს სიტყვას და ჰსურს გამოაქვეყნოს მე-4 სათათბიროს რეზოლიუცია, მაგრამ ვერ ასწრობს გათავებას. კერენსკი თუმცა სთხოვს გათავოს, მაგრამ როძიანკო არ თანხმდება, კანონი უნდა შესრულდესო. (ხმაურობა, ტაში).

მილიუკოვის სიტყვა

მილიუკოვი უპასუხებს რა წერეთელს, ჩამოთვლის უმთავრეს შეცდომებს, რომელნიც დაუშვეს რევოლიუციურმა ორგანოებმა და ამტკიცებს თავისი პარტიის პოზიციის სიმართლეს, როდესაც გულწრფელად უნდოდა მხარი დაეჭირა სარევოლიუციო მთავრობისათვისაო. უმთავრესი წყარო რევოლუციის გამარჯვებისა იყო სახელმწიფო სათათბირო და არა მოწყობილი გამარჯვება მემარცხენეთა უკიდურეს მიმდინარეობათაო. მილიუკოვს პასუხს უბრუნებს(?) წერეთელი, რომელსაც დაუთმეს სიტყვა ისევ.

ნახევარ საათით თათბირის შეწყვეტის შემდეგ, სიტყვებს ამბობენ წარმომადგენლები ადვოკატურისა, მშრომელი ინტელიგენციისა, დასახიჩრებულ ჯარის კაცებისა, გიორგის კავალერებისა, ფოსტა-ტელეგრაფის უწყებისა, საქალაქო თვითმართველობათა, მოსკოვის ქალაქის თავი რუდნევი, პეტროგრადის საბჭოს თავმჯდომარე ისაევი, მოსკოვის ერ. თავი ასტაროვი. ღამის 1 საათზე კერენსკი აცხადებს, რომ კრება იხურება დილამდის.

მესამე დღე თათბირისა

თათბირი იწყება გამოსვლებით წარმომადგენელთა: საგუბერნიო და საცენზო ერობათა, წარმომადგენელი მოსკოვის ერობის გამგეობისა გრუზინოვი, რომელიც აღნიშნავს ცენზის როლს და იმას რომ მრავალი მოღვაწე განდევნილია საბჭოდან მარტო იმიტომ რომ, ბურჟუა არისო. უმთავრობობა ადგილობრივ გვიქადის ერობის ფინანსიურად გაკოტრებასაო. ცენზიანები ვემხრობით მე-4 სათათბიროს რეზოლუციას, რომ დავიცვათ თავი მტრის განადგურებისაგანაო. ამ მიზნით საჭიროა ჯარის საომარი უნარის აღდგენა, პოლიტიკის მისპობა ჯარში, საარჩევნო უფლების წართმევა ჯარისათვის დამფუძნებელ კრებაში, აღდგენა უფროსების ხელის უფლებისა და შეზღუდვა კომიტეტების უფლებებისა.

სალაზკინის განცხადება

სალაზკინმა, 26 დემოკრატიულ ერობის სახელით ილაპარაკა. მან განაცხადა, რომ ახალი საერობო დაწესებულებანი იმ საძირკვლად უნდა ჩაითვალოს, რომელზედაც მთავრობა უნდა აშენდესო. მისი აზრით საერობო დაწესებულებანი ადგილობრივ სამეურნეო საქმეების გარდა სახელმწიფოს მართველობის ორგანოებადაც უნდა ითვლებოდეს. სალაზკინს აუცილებლად მიაჩნია ადგილობრივ მტკიცე მთავრობის შექმნა, ამასთან იგი საჭიროდ სთვლის სოციალურ რეფორმების გატარებას და იმ ზომების მიღებას, რომლებიც დროებით მთავრობის მიერ მკათათვის 8 ში გამოცემულ დეკლარაციაში იხსენიებიან. სალაზკინი ესალმება წერეთლის განცხადებას იმის შესახებ თუ რა პირობებია საჭირო დემოკრატიის და დანარჩენ ცოცხალ ძალების შესაერთებლად.

ორეხოვის განცხადება

რკინის გზების კავშირთა წარმომადგენელი ორეხოვი აღნიშნავს, რომ რკინის გზის მოხელენი სრულს თანხმობაში არიან მთავრობასთან და სატრანსპორტო საქმეების გასაუმჯობესებლად ზომებს ღებულობენო.

ვაიდაკის განცხადება

კერძო რკინის გზების წარმომადგენელმა ვაიდაკმა აღნიშნა მიზეზები რკინის გზის საქმეების აწეწვისა და ერთ უმთავრეს მიზეზად მთავრობის განკარგულებით მომხდარი ცვლილება დაასახელა. რკინის გზის საქმეებს მისი აზრით უმთავრესად დისციპლინის მოსპობამ ავნო.

კერენსკის განცხადება

ვაიდაკის სიტყვის შემდეგ კერენსკიმ განაცხადა, რომ იგი იძულებულია საქმეების გამო დროებით დასტოვოს თათბირი, და თავმჯდომარეობა ვაჭრობის მინისტრს პროკოპოვიჩს გადასცა.

ფროლოვის განცხადება

ინჟინერების კავშირთა სახელით ფროლოვმა ილაპარაკა, იგი დიდხანს შეჩერდა იმ საშინელ პერსპექტივებზე რომელიც ტრანსპორტის საქმის აწეწვაზეა დამოკიდებული. მან აღნიშნა, რომ ხსნა მხოლოდ რკინის გზის მმართველობის მინისტრისაგან დაწესებულ ადმინისტრაციის ხელში გადაცემაშიაო. მისი აზრით პროფესიული კავშირები ადმინისტრაციის საქმეებში არ უნდა ერეოდნენ.

ეროვნულ დელეგატების გამოსვლა.

გამოდიან **ჩხეიძე** და **მაჟავარიანი** ქართველთა სახელით. **ნაზარიანი** სომეხ დემოკრატიულ ორგანიზაციების სახელით. **ზაზოვი** სომეხ პარტიის „დაშნაკის“ სახელით. ებრაელთა გაერთიანებულ დემოკრატების სახელით ლაპარაკობს **გრუზენბერგი**. ებრაელთა სოციალისტების სახელით **აბრამოვიჩი**. მაჰმადიანთა შეერთებული ორგანიზაციების სახელით ლაპარაკობს **თოპჩიბაშევი**. ლატიშების და ესტონელების სახელით **ზალიტი**. პოლონელების სახელით **ხულსკი**. ლიტველების სახელით **იანუშკევიჩი**. ბელორუსთა სახელით გრომადის **კრასკოვსკი**. ჩეხოსლოვაკების სახელით **გირსა**. ეროვნულ სოციალისტების პარტიების სახელით **ივანოვსკი**.

შემდეგ სხდომა იწყდება.

გენ. ალექსეევის სიტყვა.

სხდომის განახლების შემდეგ ტრიბუნაზე ადის ყოფილი მთავარი სარდალი ალექსეევი, რომელიც ამბობს: ამ საშინელ დღეებში, როდესაც განვიცდით, ჩვენი ფიქრი თავს ევლება რუსეთის მხედრობას, რომელიც იცავს ჩვენს პატიოსნებას და რუსეთის ღირსებას. მწარე ტკივილით ეკითხულობთ ჩვენ:—გაუმკლავდება ჯარი მტრის სისასტიკეს, თუ დამარცხებული იქნება მტრისაგან. ალექსეევს მოყავს ცნობები ჯარის მდგომარეობის შესახებ. სამი წლის განმავლობაში მრავალი შეცდომა იქნა ჩადენილი, მაგრამ ჯარმა მაინც შეინარჩუნა უდრეკელი სული. ახალი მთავრობის ხელში გადმოვიდა ჯარი, რომელიც ნზად იყო კვლავ გამარჯვებამდე საბრძოლველად. მაგრამ ჯარში შეტანილ იქმნა შხამი, რომელმაც ჩამოაშორა ჯარისკაცობა ოფიცრობას. შეიძლება ეს შხამი მოენელებინა ჯარს, რომ ფართო აგიტაცია არ შეეტანათ ჯარში, რომლის წყალობითაც ჯარი გადაიქცა საგიტაციო ბანაკად. შეეხო რა კომიტეტების მოქმედებას, ალექსეევმა აღიარა, რომ კომიტეტებმა ზარალი უფრო მეტი მოიტანეს, ვიდრე ნაყოფი. როგორც კი ჯარში ფეხი გადგა პოლიტიკამ, ის გაიტაცა მიტინგებმა და ზავის საკითხზე დაიწყო მსჯელობა. ამიტომ მთელი რუსეთის ჯარი იქცა სრულიად რუსეთის სამხედრო მიტინგად, რომელსაც გერმანელები ხელმძღვანელობენ. აი ამ მიტინგებზე გაქრა სული რუსეთის მხედრობისა. ალექსეევი ამტკიცებს, რომ ჯარის კომიტეტებმა ხელ-ფეხი შეუკრეს ჯარის ხელმძღვანელებს. ჯარის კომანდირებს დატოვებულნი აქვთ მხოლოდ კოოპერატიული მოვალეობანი. უნდა მოვაგონოთ ჯარს თავისი მოვალეობა, ამიტომ საჭიროა დროებითი მთავრობის სწრაფი ზომები, რომელიც მოასულიერებს ავათმყოფ სხეულს.

ფლოტის წარმომადგენელ კალისტოვის სიტყვა

ფლოტის წარმომადგენელმა კალისტოვმა სიმწუხარით აღნიშნა, რომ თათბირზე ფლოტის შესახებ არა უთქვამთ რა. მან განაცხადა რუსეთის ფლოტი არ გაუქმებულა, რომ იგი აკეთებს, რისაც გაკეთებაც შეუძლიან. ძნელია საერთოდ მუშაობა ზღვაზე. და ახლა მთლად გაძნელდა. მოსკოვში ჩამოვედით იმიტომ რომ ფლოტის უმთავრესი ავადმყოფობა მოვარჩინოთ. კალისტოვს ფლოტის უმთავრეს ავადმყოფად ოფიცრების დამცირებული და თითქმის უუფლებო მდგომარეობა მიაჩნია. ამაში იგი მეზღვაურებს კი არა სდებს ბრალს, არამედ იმათ ვინც ამ უკანასკნელ დღეებამდე ისე უყურებდა ოფიცრობას, როგორც აუცილებელ ბოროტებას. მეორე ავადმყოფობა ეს მუშაობის გულისყურის დაკარგვაა როგორც მეზღვაურებისგან, ისე ნავთსადგურებზე მომუშავეთაგან.

ოფიცერთა წარმომადგენელთა სიტყვა

ოფიცერთა სახელით რუძსკი აღიარებს, რომ ოფიცრობის და საზოგადოების დემოკრატიულ ნაწილებს შუა აზრთა წინააღმდეგობა არ არისო და გულის ტკივილით აღნიშნავს იმ გაუგებრობას, რომელიც გამოსჭვივის რევოლუციის დახსნის საქმეში. უნდა გავფანტოთ გაუგებრობა და უნდა აღვნიშნოთ, რომ სამშობლოს ხსნა იმავე დროს რევოლუციის ხსნა არის. პირველი მიზანი გარეშე მტერის დამარცხებაა, მეორე—ეკონომიურ და სასურსათო კრიზისის თავიდან აცილება, მესამე—დამფუძნებელი კრების მოწვევა და მიწის მშრომელ ხალხისთვის გადაცემა. დასასრულს რუძსკი რამოდენიმე შეცდომების გასწორებას მოითხოვს და ხაზს უსვამს წერეთლის სიტყვის იმ ნაწილს, სადაც ომის და სამხედრო ზავის საკითხებზეა ლაპარაკი, სადაც ნათქვამია, რომ საჭიროა სამშობლოს სახსნელად ძლიერ და უდრეკელ მთავრობის გარშემო შემოკრება. (ტაში).

თავადი დრუცკოი-სოკოლინსკი უარყოფს(?) პეტროგრადის საბჭოს შეხედულებებს და აღიარებს რომ ჯარი უნდა ერიდოს(?) განსაკუთრებულ პოლიტიკას. ჯარის პოლიტიკა—ეს ნებაა სარდლის და სახალხო სამხედრო მინისტრის (ტაში) წინააღმდეგ შემთხვევაში, აუცილებელი იქნება სამხედრო დიქტატურა, რომელიც ჯარს, სამშობლოს და თავისუფლებას დაღუპავს. აუცილებელია დაჩქარებით გამოვარკვიოთ კომპეტენციები ჯარის ორგანიზაციების, დავაწესოთ სამხედრო დისციპლინა. უნდა ვებრძოლოთ ცრუ ხმებს. რწმენის სიმბოლოდ უნდა გადაიქცეს კერენსკის სიტყვები:—წარმოუდგენელია თავისუფლება უსამშობლოდ და მისდამი უსიყვარულოდ და წარმოუდგენელია სამშობლო უთავისუფლებოდ“. (ტაში).

ჯარის-კაცთა კომიტეტების წარმომადგენელთა სიტყვა.

კუჩინი ადასტურებს, რომ ჯარში თავიდანვე ადგილი ჰქონდა ერთიერთმანეთის უნდობლობას და ღელვას. შუღლი ჯარის-კაცებსა და ოფიცერთ შორის რევოლუციამდენაც ჰქონდა ადგილი. რევოლუციის წინა დღეების რეპრესიებმა ჯარისკაცები მთლად აღელვა და როდესაც რევოლუცია მოხდა ჯარმა მონაწილეობა მიიღო. ეს ყველას მიერ აღიარებულია და მტკიცდება იმის, რომ ჯარში ადგილი არ უნდა ჰქონდეს პოლიტიკას. იგი ზედმეტია. თვითონ როძიანკო მიესალმა ჯარს, როგორც რევოლუციის იდეის მატარებელს. კომიტეტები გამოცხადდნენ სტიქიურ მოვლენად მაშინ, როდესაც ძველი წესწყობილება ინგრეოდა და ახალი კი ჯერ არ იყოო. შეეხო რა ჯარის გამოფხიზლების საკითხს, კუჩინი ამტკიცებს, რომ შეიძლება მოხდეს შეთანხმება ფრონტის კომიტეტებსა და ჯარის კომანდირების შუა, რომ განსაზღვრული წრე არ შლიდეს საქმეს. კომისარების ინსტიტუტს კუჩინი იცავს, როგორც რევოლუციონური მთავრობის პოლიტიკის გამტარებელს, წინააღმდეგია ლაშქრის ორგანიზაციების მოსპობის და მოითხოვს მთავრობის რევოლუციონურ პროგრამის ცხოვრებაში გატარებას მიწის თუ სხვა ხალხის ცხოვრების დარგიდან.

კუროპატკინი ამტკიცებს, რომ გალაშქრება სალაშქრო ორგანიზაციების წინააღმდეგ უნაყოფოა. ოფიცრობამ, რომელმაც დაამტკიცა თუ როგორ უნდა სიკვდილი, უნდა გვაჩვენოს თუ როგორ უნდა ცხოვრება და თავის შრომით და გამჭრიახობით ჯარისკაცზე უნდა [illegible] თავისი ავტორიტეტი.

ფლოტის წარმომადგენლის სიტყვა.

აბრამოვი აღიარებს, რომ ფლოტი უერთდება ჩხეიძის მიერ წაკითხულ დეკლარაციას და ამტკიცებს რომ ფლოტის და ჯარის განახლების საქმე შეუძლებელია სრულდებოდეს ჯარის და ფლოტის ორგანიზაციების გარეშე.

ბრეშკო-ბრეშკოვსკაიას სიტყვა.

კათედრაზე ადის ხელ-ხლად ბრეშკო-ბრეშკოვსკაია. ისმის ხანგრძლივი ტაში. უმართავენ ოვაციებს. „მადლობელი ვარ პატივისთვის—იწყებს ბრეშკო-ბრეშკოვსკაია, მე ვრწმუნდები რომ ეს დიდი ყრილობა მთელი რუსეთის ანკეტაა. შეიძლება ითქვას, რომ ხალხმა სახელმწიფოს მცხოვრებლებმა პოლიტიკური გამოცდა დაიჭირეს. მიუხედავად გაუგებრობისა, შეიძლება ითქვას რომ აზრთა სხვა-და-სხვაობა არ ისმის წარმოთქმულ სიტყვებში. ყველა და გულ-ახდილად აღიარებს, რომ არსებობს სამშობლო და რომ სამშობლო ღირსია დაცვის. დაუყონებლივ ყრილობის დახურვის შემდეგ უნდა განხორციელდეს აქ აღნიშნული. ჯარის უბედურება ფრონტზე კი არ არის, არამედ აქ ზურგში, რომელიც თანდათან იშლება. დაუყონებლივ უნდა მოვაწყოთ ფრონტი და ზურგი. მშრომელმა ხალხმა და ყველამ მხოლოდ ჯარისთვის და რუსეთისთვის უნდა იშრომოს. ყველა გამოდით სამშობლოს სახსნელად. აუცილებელია ხალხის განათლება. შინაური მტრები —[illegible]— წვრილი თუ მსხვილი ვაჭრები არიან. მთავრობამ მათ უნდა მიაქციოს დიდი ყურადღება. ვსთხოვ მთავრობას გაფანტოს სახალხო წყვდიადი, რომელსაც კონტრ-რევოლუციას ეძახიან. (ტაში).

(გაგრძელება იქნება)

რევოლუცია

დეპეშები

ლიტანიით სვლა მოსკოვში.

მოსკოვი. მარიამობისთვის 15. დილიდანვე ყველა ეკლესიებიდან, წირვის შემდეგ, მოსკოვში წინასწარ დანიშნულ 28 ადგილისკენ გაემგზავრენ დიდებით მოსიარულეთა მცირე ჯგუფები. მალე ერთად შეიკრიბნენ და მღვდელმთავრების წინ მძღოლობით კრემლისკენ გასწიეს. დღის 12 საათისთვის მთელი წითელი მოედანი ხალხით იყო სავსე. მიძინების ტაძარში წირვა 10 საათზე დაიწყო. მწირველი იყო სინოდის პირველი წევრი მიტროპოლიტი ვლადიმირი; თანამწირველებად: მოსკოვის მიტროპოლიტი ტიხონი, საქართველოს ყოფილი ეგზარხოსი პლატონი და პეტროგრადის მიტროპოლიტი ვენიამინი. წირვას დაესწრნენ: მინისტრ-თავმჯდომარე, სარწმუნოებათა მინისტრი და გარეშე საქმეთა, სახელმწიფო სათათბიროს თავმჯდომარე როძიანკო, სინოდის ყოფილი ობერპროკურორი და სხ. წირვის შემდეგ გადახდილ იქმნა პარაკლისი. პარაკლისი 60-მა მღვდელმთავარმა გადაიხადა. მიტროპოლიტმა ვლადიმირმა ამბიონიდან კრების დაწყებაზე სინოდის ოქმი წაიკითხა და სთხოვა კრების წევრებს სარწმუნოების სიმბოლო ეგალობნათ. გაისმა საერთო გალობა. მგალობლებს როძიანკო ხელმძღვანელობდა. პირველ საათზე კრემლის ყველა ზარების სადღესასწაულო რეკვაზე, მიძინების ტაძრიდან და აგრეთვე კრემლის დანარჩენ ტაძრებიდან დაიწყო ლიტანიით სვლა. ლიტანია ჩუდოვის მონასტერთან შეჩერდა. მიტროპოლიტებმა თაყვანი სცეს წმ. ალექსის ნაწილებს. აქედან ლიტანია წითელ მოედნისკენ გაემგზავრა. წინ იძღოლებდნენ კორსუნის ჯვრებს და მიძინების ტაძრის სატრაპეზო ხატებს. სასჯელის ადგილზე ადგილობრივ საეკლესიო კრების გამო გადახდილ იქმნა პარაკლისი. პარაკლისის შემდგომ ლიტანია კრემლისკენ დაბრუნდა. დღესასწაულის შემდეგ მიტროპოლიტთან საძმო ტაბლა გაიმართა. ხვალ საეკლესიო კრების პირველი სხდომაა. კრებისთვის ჩამოსულია 300-ზე მეტი წევრი. სხდომა მაცხოვრის ტაძარში იქნება. კერენსკიმ სურვილი განაცხადა დასწრებაზე.

სუხომლინოვის გასამართლება

პეტროგრადი. მარიამობისთვის 16. სხდომა იხსნება გენერალ **მიხელსონის** ჩვენებით, რომელიც სამხედრო აგენტად მსახურებდა გერმანეთში 1906—1911 წ.წ. გენერალი აცნობებდა სამხედრო სამინისტროს გერმანეთის სამხედრო სამზადისს(?) და ტეხნიკურ მდგომარეობას გერმანეთის ჯარისას. სამხედრო სამინისტრომ იცოდა, რომ გერმანეთს აზრადა ჰქონდა ომის გამოცხადება კიდევ 1909 წ. შემდეგ 1913 წ. შეკითხვაზე—თუ რომელ სახელმწიფოსთან ერთად ლამობდა გერმანეთი რუსეთისთვის ომის გამოცხადებას, მოწმე მოითხოვს კარებების დახურვას.

თავმჯდომარე კარებებს ხურავს.

სამხედრო მინისტრის თანაშემწის ჩვენება.

პეტროგრადი. მარიამობისთვის 15. სამხედრო მინისტრის ყოფილი თანაშემწე ვერნანდერი აჩვენებს: „ჩვენ არ ვემზადებოდით ომისთვის და არც შეგვეძლო მომზადება, რადგანაც ჩვენი მრეწველობა სამწუხარო მდგომარეობაში იმყოფებოდა. როდესაც ფრონტიდამ მოგვყარეს ტელეგრამები, რომ ტყვია-წამალი და იარაღი გვაკლიაო, სამხედრო უწყებამ წინადადება მისცა მექარხნეებს გვიშველეთო, მაგრამ იმათ მოგვთხოვეს იმ ხარჯების დაფარვა, რომელიც მათ ქარხნების სამისოდ მოწყობაზედ მოუვიდოდათ. დამყარდა ისეთი მდგომარეობა, რომ ჩვენ არ შეგვეძლო სავსებით შეგვესრულებინა ფრონტის მოთხოვნილება. პროკურორის კითხვაზე, მოწმე აცხადებს, რომ სამხედრო უწყება არც ძალიან ენდობოდა ბანკის მოთხოვნებს.

სერგეი მიხეილის ძის ჩვენება.

დიდი მთავარი სერგეი მიხეილის ძე ამბობს: „რუს-იაპონიის ომის შემდეგ ჩვენი უმთავრესი ზრუნვა იყო არტილერიის ახლად შეიარაღება და მოწყობა. ამ მიზნით პროექტიც შევადგინე 1907 წელს, მაგრამ პროექტი პროექტად დარჩა და მხოლოდ 1913 წელს ეღირსა მას ყურადღება და მოძრაობა. გენერალმა სუხომლინოვმა მოგვისპო მეფის(?) უფლება პირადად ხელმწიფისთვის მოგვეხსენებინა ხოლმე საქმის მდგომარეობა და მათ შორის მეცაო. სუხომლინოვის საქმე იყო, რომ მეფემ არჩია დეპორტის ზარბაზნები, მაშინ როდესაც ყველა სპეციალისტებისაგან აღიარებულია შნეიდერის ზარბაზნების უკეთესობა. ვფიქრობ, რომ სუხომლინოვმა სისწორით არ გააცნო მეფეს ჩემი მოხსენებაო“.

მინისტრ ტიმაშევის ჩვენება.

უკანასკნელად ჰკითხავენ ვაჭრობის ყოფილ მინისტრს ტიმაშევს. იგი ამბობს: „რაც სამსახურში ვიყავი, 1908-დან 1915 მდე, სამხედრო უწყებას ერთხელაც არ მოუმართნია ჩემთვის, რომ ქარხნები დაგვეხმარეთო. ვგონებ, რომ თვით წარუძღვებოდნენ საქმეს. ხოლო მაშინ, როცა ომი დაიწყო და საქმე გაჭირდა, მომმართა მე სუხომლინოვმა, რომ მრეწველნი მოიწვიეო. მე მოვიწვიე, სუხომლინოვი მოვიდა და წინადადება მისცა მრეწველთ შესრულონ ვალი სამშობლოს წინაშე, მაგრამ მრეწველებმა დიდი თანხები მოსთხოვეს მას ქარხნების მოსაწყობად საჭიროებისათვის. რით დამთავრდა საქმე არ ვიცი, დაბოლოვა მოწმემ სიტყვა, რადგანაც სამხედრო უწყება ძველებურად საჭიროდ არ სთვლიდა მიეწვიათ ქვეყნის დაცვაში სათანამშრომლოდ ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრიო“.

ეროვნული საკითხი

ფინლიანდია და რუსეთი

ფინეთის და რუსეთის სოციალ-დემოკრატების მოურიგებლობა.

ჰელსინგფორსი. მარიამობისთვის 15. სოციალ-დემოკრატების სასეიმო ფრაქციამ უარჰყო ადგილობრივ რუს დემოკრატების წინადადება, რომლითაც სახვეწლიოდ დანიშნულ სეიმის მოწვევის გადადებას მოითხოვდნენ. გადაჭრით პასუხს ფრაქცია დღეს საღამოზე გადასცემს.

დეპუტატთა საბჭო სეიმის დაშლის წინააღმდეგია.

ჰელსინგფორსი. მარიამობისთვის 16. დღეს სეიმის მოქმედების განახლების გამო დეპუტატთა საბჭოს განსაკუთრებითმა კრებამ დაადგინა, რომ სეიმის დათხოვნა დემოკრატიის პრინციპებს არ შეეფერება. კრებამ შეუძლებლად სცნო სეიმის გარეკვაში სამხედრო ძალების ჩარევა.

სეიმის სხდომის მოლოდინში.

ჰელსინგფორსი. მარიამობისთვის 15. დღესთვის სეიმის სხდომაა დანიშნული. ამის გამო სეიმის შენობა დილის 8 საათიდანვე ჯარმა და დეპუტატებმა დაიჭირეს. გარეშე პირებს სხდომაზე არ დაუშვებენ. ქალაქში სიწყნარეა. ჯარის კაცთა აღმასრულებელ კომიტეტის განკარგულებით მეტყვიამფრქვევეებმა ხომალდები არ უნდა დასტოვონ.

დეპუტატთა საბჭოს სხდომა

ჰელსინგფორსი. მარიამობისთვის 16. დეპუტატთა საბჭოს გუშინდელ სხდომამ მეციხოვნეთ სეიმის საქმეში მონაწილეობა აუკრძალა. მათ მაგიერ ჰელსინგფორსში მოსული ჯარი მიიღებს მონაწილეობას. დადგენილია, რომ კონფლიქტების ასაცილებლად აირჩიონ საგანგებო კომიტეტი, რომლის განკარგულებას ორივე მხარე დაემორჩილება. კრების მარჯვენა ფრთა დაჟინებით მოითხოვდა დროებითი მთავრობის ბრძანების მთლად ასრულებას.

გუბერნატორის უარი სეიმის დახურვაზე

ჰელსინგფორსი. მარიამობისთვის 16. გენერალ გუბერნატორმა ნეილანდის გუბერნატორს სეიმის დახურვა დაავალა. ამის გამო გუბერნატორი თანამდებობიდან გადადგა.

უკრაინა და რუსეთი

ვინიჩენკოს ინტერვიუ.

[illegible]

რუსეთი და უცხოეთი

დიდი ხანძარი ყაზანში

[illegible]

ომი და ზავი

დეპეშები

[illegible]

ინგლისის შტაბის ცნობა.

ლონდონი. მარიამობისთვის 10. ჩვენ წავიწიეთ წინ 2000 იარდზე სენ-ჟულიენ-პიურ-კაპელის გზის იქით და ფეხი მოვიკიდეთ გერმანელთა სანგრებში. მტრის იერიშები ივერნეს ტყეში და იპრ-მენენის გზასთან მოვიგერიეთ. წამოვიყვანეთ ტყვეები.

შავიზღვის ფლოტი.

ოდესა. მარიამობისთვის 15. შავი-ზღვის ფლოტის უფროსმა ჟურნალისტებთან საუბრის დროს განაცხადა, რომ შავი ზღვის ფლოტი საბრძოლად მზად არის და ყოველივე სტრატეგიულ მიზნის განხორციელებას შესძლებსო. ამირბარი ამტკიცებდა, რომ შავ ზღვის პირას საერთოდ და კერძოდ ოდესას მტრისა არ უნდა ეშინოდეს. ამასთან შავი ზღვის ფლოტი ბოლშევიზმისა და შპიონაჟისაგანაც თავისუფალიაო.

სიმშილი ოსმალეთში.

სევასტოპოლი. მარიამობისთვის 15. ტყვე ოსმალებისა და მეზღვაურების გადმოცემით, ოსმალეთში დიდი სიმშილია. შიმშილმა ჯარშიც იჩინა თავი. აქა-იქ ავადმყოფობაც გაჩნდა.

სტოკჰოლმის კონფერენციის გარშემო.

ბელგიის სოციალისტების უარი.

ლონდონი. მარიამობისთვის 15. ბელგიელ სოციალისტებმა, გერმანელების ნებართვით მომხდარ მიტინგზე დაადგინეს, რომ სტოკჰოლმის კონფერენციაში მონაწილეობა არ მიიღონ.

რუსეთის მთავრობა და სტოკჰოლმის კონფერენცია

სტოკჰოლმი. მარიამობისთვის 15. სოციალისტურ კონფერენციის საორგანიზაციო კომიტეტმა მიიღო ოფიციალური ცნობა რუსეთის დეპუტატთა საბჭოსაგან, რომ მთავრობას თავის დამოკიდებულება კონფერენციაში მონაწილეობის შესახებ არასოდეს არ შეუცვლიაო. ამასთან საბჭო აცნობებს, რომ კონფერენციას იგი მთავრობისთვის სავალდებულო ხასიათს არასოდეს არ მიაწერს.

სოციალისტური კონფერენცია ინგლისში

ლონდონი. მარიამობისთვის 15. გენდერსონის თავმჯდომარეობით მოკავშირე-მშრომელთა სოციალისტური კონფერენცია შესდგა.

ქრონიკა

თბილისი

[illegible]

◆ **ხორსათ-სანოვაგე.** მარიამობისთვის 16-ს სასურსათო კომიტეტმა მიიღო 12 ვაგ. ფქვილი და 2 ვაგ. შაქარი.

◆ **პურის ნიხრი.** გუშინდელ გაზეთებში გამოქვეყნებული პურის ნიხრი შეცდომით იყო დაბეჭდილი. ნამდვილად-კი გირვანქა წითელი პური ფურნისა ღირს $13\frac{1}{2}$ კაპ., შავი 12 კაპ., თორნისა წითელი 14 კაპ., შავი $12\frac{1}{2}$ კაპ.

◆ **ყოვლადსამღვდელო კირიონი** თბილისიდან წაბრძანდა თავისს სამშობლო სოფელ ნიქოზში (ქართლი).

◆ მარიამობისთვის 20 დაიწყება მისაღები გამოცდა ქართულ საქველ-მოქმედო საზოგადოების საფეიქრო (ქსოვა ხალიჩების, არშიების და სხვ.) სახელოსნოში. მისამართი: ხარფუხი. სურფ-სარქისის ქუჩ. სახლი 48.

◆ **საეკლესიო-სამრევლო სკოლები.** სინოდთან არსებულ სამოსწავლო კომისიის მოწერილობა მოვიდა თბილისში, რომ ყველა საეკლესიო-სამრევლო სკოლები სახალხო განათლების სამინისტროს ხელში გადადისო. ასეთ მოწერილობის გამო ბოდბის სამრევლო სკოლების საბჭო აცხადებს, რომ სკოლებში სწავლა არ განახლდება ახალ განკარგულების მიღებამდისინო.

◆ **ფულით დახმარება.** ქართლ-კახეთის თავად-აზნაურთა კომიტეტს, რომლის საგანია ომისაგან დაზარალებულთა დახმარება, სამხედრო მთავრობა 15.000 მანეთს აძლევს, ერთდროული დახმარების სახით, წმ. ნინოს ლაზარეთის შესანახად.

◆ **თბილისის პოლიტეხნიკუმში** (სასოფლო-სამეურნეო ფაკულტეტზე) შესვლის მთხოვნელი ჯერ-ჯერობით 300 კაცამდეა. ამათ შორის ბევრნი არიან თბილისის საშუალო სასწავლებლებში კურს დამთავრებულები. მთხოვნელთა შორის 60 ქალია. არიან უმაღლეს სკოლების სტუდენტებიც და რუსეთის ქალაქებში კურს დამთავრებულნიც. თხოვნების მიღება მარიამობისთვის 25-ს დასრულდება. ინსტიტუტში შესვლის უფლება სამხედრო პირთაც ეძლევათ, თუ კი სწავლის ცენზი აქვთ.

◆ **კულტურულ-განმანათლებელი სექცია.** სალდათებისა და მუშების დეპუტატთა საბჭოს აღმასრულებელმა კომიტეტმა დაადგინა მოაწყოს საბჭოსთან კულტურულ - განმანათლებელი საბჭო.

◆ **ქალაქის შემოსავლის გადიდება.** ქალაქის საბჭოს დასაბუთებული პროექტი წარუდგინა ხმოსანთა სოც.-რევ. ფრაქციამ ქალაქის შემოსავლის გადიდების შესახებ. ფრაქცია თხოულობს, რომ ქალაქს თვითმართველობა ეხლავე შეუდგეს უძრავ მამულების დაფასებას, რაიცა დიდ შემოსავალს შემატებს ქალაქს. მაგრამ რადგან მამულების დაფასება ერთ წელიწადს მაინც გასტანს, ფრაქციას საჭიროდ მიაჩნია ეხლავე სანახევროდ შემკირდეს ძველი დაფასებიდან (1909—1910 წ.წ.) გადიდებული 30—50% საექსპლოატაციო ხარჯების გასაძლოლად.

◆ **ქეციანი ძაღლები.** თბილისში ერთობ გამრავლდა ქუჩებში ქეციანი ძაღლები. მათი რიცხვი მუდამ დღე მატულობს. საჭიროა სანიტარებმა ამას ყურადღება მიაქციონ, რომ ქეცი შინაურ პირუტყვებსაც არ გადაედვას.

საქართველო

◆ **სახალხო სკოლების ინსპექტორების დანიშვნა.** თბილისის გუბერნიის სახალხო სკოლების ხელმძღვანელ კომისიის მიერ მასწავლებელთა ყრილობა იყო დანიშნული მარიამობისთვის 20-ს. ყრილობას უნდა აერჩია სახალხო სკოლების ინსპექტორები, მაგრამ ეს ყრილობა აღარ მოხდება, რადგან ინსპექტორების დანიშვნა მიენდო სამოსწავლო ოლქის კომისარიატს სამზრუნველო საბჭოსთან ერთად, რომელშიაც წევრებად შედიან მომქმედ პოლიტიკურ პარტიების წარმომადგენელნი.

◆ **მასწავლებლების მოთხოვნილება.** თბილისის გუბერნიის სახალხო მასწავლებელთა კავშირის გამგეობამ განცხადება მიიღო კავშირის ფილიალ განყოფილებებისაგან, რომ მომავალი ენკენისთვიდან სახალხო მასწავლებლებს ჯამაგირი თუ არ მიუმატეს, მასწავლებლები გაიფიცებიან და სკოლებში სწავლა აღარ დაიწყებაო. ეხლა ეძლევა თითო მასწავლებელს თვიურად 60 მანეთი, თხოულობენ 160 მანეთს.

ქალაქის ახალი საბჭო

გ. დ. ჟურულის კანდიდატურა.

გ. ჟვანია. მე მოხარული ვარ, რომ რ. ს. დემოკრატების გარდაწყვეტილება საღი მსჯელობის ნაყოფია. ძალთა შეერთება აუცილებელია, კიდევ ვიმეორებ, საჭიროა არა ფრაქციის წარმომადგენელნი, არამედ საქმის კარგი მცოდნე. ამიტომ ვღებულობთ რა მხედველობაში გ. დ. ჟურულის უნარს და გამოცდილებას საქალაქო საქმეებში, ეროვნულ დემოკრატიული ფრაქცია [illegible] ჟურულის კანდიდატურის წამოყენებას.

ვინ არის ჟურული, რა ცოდნა, რისი გაკეთება შეუძლია, ეს თქვენ მოგეხსენებათ უჩემოდ.

ხუმიონოვი. (კადეტი) ჩვენ თავიდანვე მოვითხოვეთ პარტიათა შორისი შეთანხმება. ვინაიდან ეს არ მოხდა ჩვენ არ წამოვაყენებთ ჩვენს კანდიდატურას.

პოპოვი. (ს. დ.) აქ სრულებით არ არის საქმე პროპორციაში. თუ დაშნაკცაკანები საქმისთვის არიან მოსულნი და არა საკინკლაოდ მაშინ ისინიც მეშველნ ქალაქის გამგეობაში და პატიოსნად იმუშავებენ. ჩვენ არავითარი საწინააღმდეგო არ გვაქვს ყოვლად პატივცემულ გ. დ. ჟურულის კანდიდატურის წამოყენების წინააღმდეგ. ჩვენ მას მხარს დავუჭერთ. უფრო მეტი—ჩვენ სიამოვნებით შევიგებებით თუ მუსულმანთა ფრაქციაც წამოაყენებს თავის კანდიდატურას.

ალაჯაჯანოვი. ჩვენ პროტესტს ვაცხადებთ იმ ბრალდების წინააღმდეგ, ვითომც ჩვენი პარტია მოითხოვდეს თავის წარმომადგენლებისთვის ალაგს, როგორც სომეხთათვის. არა, სრულებით არა, ჩვენი პარტია არის პარტია ინტერნაციონალური და მოითხოვს ალაგს ძალთა განწყობილების მიხედვით. კიდევ ვუსვამთ ხაზს იმ მოვლენას, რომ ჩვენ ვემყარებით არა ნაციონალისტურ შეგნებას, არამედ იმ 19 ათასს სომეხ ამომრჩეველთ, რომელთაც ჩვენი პარტიის სიას მისცეს ხმა. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ სრულებით არ შევალთ ქალაქის გამგეობაში.

დორიანი. მე მგონი რომ ახალი საბჭოს ბატონ-პატრონებს ს. დემოკრატებს დეკორაციის შესაქმნელად დასჭირდათ იმისი თქმა, ვითომ, ჩვენი პარტია ნაციონალისტური იყოს... ჩვენი პარტია ინტერნაციონალისტურია და ჩვენ ამას საქმით დავამტკიცებთ.

ნ. რამიშვილი. ჩვენი გარდაწყვეტილება საღია და მტკიცე. ჩვენ ყველა წვრილ პარტიას ვაძლევთ საშუალებას ერთი წარმომადგენლის ყოლებისას ქალაქის გამგეობაში. დაშნაკცაკანებს თავი მოაქვთ იმით, რომ ისინი იცავენ მთელ ნაციას, მთელი სომეხ მშრომელი ხალხის ინტერესებს. ჩვენ ვეკითხებით მათ, როგორ დაიცვეს მათ ეს ინტერესები. 1905 წ. მათ სომეხ მშრომელი ხალხის ინტერესები ვერ დაიცვეს და ეს ტერორი ამ ხანად დემოკრატიას აქვს ნაკისრები დროა ბოლო მოეღოს უმნიშვნელო კინკლაობას—ქალაქი ჩვენგან საქმეს ელის.

ნ ჟორდანია. სიმართლის დაფარვა შეუძლებელია. მთელ ამიერ-კავკასიაში და ჩვენში ხდებოდა და ხდება ბრძოლა ინტერნაციონალსა და ნაციონალს შუა. ეს ბრძოლა დღეს თბილისის ქალაქის ახალ საბჭოშიაც იქმნა გამოტანილი. დაშნაკცაკანების თავის მართლება და იმის მტკიცება, რომ მათ სიას ხმა მისცა 19 ათასიანმა სომხის მასამ, ამას არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, და ეს უფრო დემოგოგობას ჰგავს. სომხის მასსას ალბად მაღლად შეგნებული არ ჰქონდა თავისი ინტერესები (ტაში), და როდესაც ის შეიგნებს ამ თავის ინტერესებს, მაშინ ის ჩვენთან იქნება, და არა თქვენთან, ჩვენ წინ მრავალი მაგალითია. ჩვენ გვახსოვს გლეხთა ყრილობა. მიუხედავათ იმისა, რომ ჩვენ შეგვეძლო არც ერთი დაშნაკცაკანი არ გაგვეყვანა პრეზიდიუმში, ჩვენ გავიყვანეთ იმდენი დაშნაკცაგანების კანდიდატი, რამდენიც მათ წამოაყენეს, და სამაგიეროდ მათმა ორგანომ „ჰორიზონმა“ ჩვენი პარტია შოვინისტურ-ნაციონალისტურ პარტიად მონათლა. ვინ არის ამის თავდები, რომ მომავალშიაც ასევე არ გადაგვიხდის მადლობას დაშნაკცაკანთა „ჰორიზონი“.

შემოდის წინადადება სხდომა დროებით შეწყდეს. თავმჯდომარის მიერ სხდომა ათი წამით სწყდება.

სოციალისტური ბლოკი

ათი წამის მაგიერ სხდომა მთელი 1 საათი წყდება. სხდომის განახლების წინ მ. ცხაკაია ბოლშევიკების სახელით მოითხოვს, რომ ბოლო მოეღოს შხამიან კინკლაობას.

ბ. ბეზეჭკორი. ვეცდებით, რომ მომავალში შხამიან კინკლაობას ადგილი აღარ ჰქონდეს. ამის მაგალითს პირველად მ. ცხაკაია მოგვცემს.

ჯერ-ჯერობით დასახელებულნი არიან სამი კანდიდატი.

გ. დ. ჟურული (ერ. დემოკ.)

ი. ბესელიძე (ს.-დემოკ.)

მ. სუხოვი (ს.-რ.), გთხოვთ დაასახელოთ კიდევ კანდიდატი.

ჩემოდანოვი. ჩვენ წინეთ ს.-დემოკრატებთან გვქონდა მოლაპარაკება ქალაქის გამგეობის შესახებ და დადგენილ იქმნა, რომ მხოლოდ სოციალისტებს [illegible] ხელში საქალაქო არჩევანი. დღეს როდესაც დაშნაკცაკანები უარს ამბობენ მონაწილეობის მიღებაზე, მაშინ ბუნებრივად ქალაქის გამგეობა მხოლოდ სოციალ-დემოკრატებს და სოციალ-რევოლუციონერებს უნდა [illegible]. ამიტომ ჩვენ გვაკვირვებს, თუ რა მოსაზრებით დასთანხმდნენ ს.-დემოკრატები არა სოციალისტების, მაგალითად, ეროვნულ-დემოკრატების მონაწილეობის მიღებას. ამიტომ წინააღმდეგი წავალთ გ. დ. ჟურულის კანდიდატურისა.

სიტყვას თხოულობს გ. ჟვანია, მაგრამ თავმჯდომარე მას ვერ ამჩნევს და სიტყვა კარაჯიანს ეძლევა.

ინციდენტი

კარაჯიანი. (დაშნაკ.) ჩვენი პარტია არ წამოაყენებს თავის კანდიდატურას და ქალაქის გამგეობაში არ მიიღებს მონაწილეობას. მტკიცება იმის, რომ ჩვენი პარტია, არის პარტია ნაციონალისტური, ეს არის წინასწარი განზრახვით მოგონილი ს.-დემოკრატების მიერ. ჩვენ ვეკითხებით მათ, თუ ეს პარტია ნაციონალისტური იყო, მაშინ რათ შეკრეს 1905 წელში ს.-დემოკრატებმა ამ პარტიასთან ბლოკი. რაც შეეხება თუ ვინ გამოვიდა პირველად მოღალატე ეს... (ისმის ტაში, ხმაურობა. თავმჯდომარე ზარას რეკავს, ორატორის სიწყნარის დაცვას სთხოვს) თუ ჩვენი პარტია ნაციონალისტური იყო, მაშინ რატომ 1905 წელს არ [illegible] ჩვენი პარტიის ინტერნაციონალობა ყველაფრიდან ჩანს. ხოლო თქვენ სოციალ დემოკრატები, თქვენ რომელნიც თავს აფარებთ ინტერნაციონალის დროშას, თქვენ ხართ შოვინისტური, ნაციონალისტური ქართული პარტია..

ამ სიტყვების გამო ქანდარაზე მხურვალე ტაში ისმის. ს.-დემოკრატები ნ. ჟორდანია, ნ. რამიშვილი, ალ. ლომთათიძე და პოპოვი ფეხზე წამოცვივდებიან, პროტესტს აცხადებენ და დარბაზის დატოვებას ლამობენ. ქანდარაზედაც აღელვებაა. იქაც ორ ბანაკად არიან გაყოფილნი სტუმრები; მთელ დარბაზში საშინელი ხმაურობა ისმის. თავმჯდომარის სიტყვა არავის აღარ ესმის.

ხმაურობა თან და თან სწყდება... ხმოსნები თავიანთ ადგილებს იკავებენ.

ბ. ბეზეჭკორი. დაწყნარდით... ადგილებზე დაბრძანდით. (მიმართავს ქანდარას) მე როდესაც ნებას ვაძლევდი სტუმრებს შემოსასვლელად, მაშინ მეგონა, რომ ქანდარა სხდომის საქმეში არ ჩაერეოდა. აქ კი წინააღმდეგობას ვხედავთ. თუ ეს ასე გაგრძელდა, მაშინ ყოველ ფრაქციას შეუძლია თავიანთი სტუმრები მოიყვანონ და ობსტრუქციები გამართონ. ამიტომ იძულებული ვიქნები მომავალში ხალხი აღარ შემოვუშვა. (ქანდარიდან ისმის ხმები: „როგორც ძველად იყო“).

ამის შემდეგ დაშნაკცაკანები დარბაზიდან გადიან და მათ მიერ მოწყობილ ობსტრუქციას ბოლო ეღება.

კანდიდატურის მოხსნა.

გ. ჟვაზავა. რადგანაც გამოირკვა, რომ ს. დემოკრატებს და ს.-რევოლუციონერებს ქალაქის გამგეობის ხელში ჩასაგდებლად ბლოკი შეუკრავთ, ამიტომ ჩვენ ჩვენი კანდიდატურით მათ შორის უსიამოვნებას არ დავბადებთ და ჩვენ ჩვენ კანდიდატურას ვხსნით.

ყუთი ედგმით მხოლოდ ი. ბესელიძეს და მ. სუხოვს. ამის გარდა წამოყენებულ იქმნა ქალაქის მდივნის კანდიდატათ ვ. ხახანაშვილი. მათ ყუთი ედგმით.

კენჭის ყრის შედეგი ასეთია:

ი. ბესელიძემ მიიღო თეთრი 52, შავი 2; მ. სუხოვმა თეთრი 53, შავი 1, ვ. ხახანაშვილმა თეთრი 43, შავი 7. გ. ჟურულმა ყუთი არ დადგა.

დანარჩენი მორიგი საკითხები, ან საგანგებო კომისიებს გადაეცა, ან და შემდეგისათვის გადაიდო, ამიტომ ამ საკითხებზე შეჩერება ამ ჟამად ზედმეტი იქნება.

შემდეგი სხდომა მოხდება მარიამობისთვის 21.

მ. საირხელი.

ჩურჩხელა

გერმანეთში, სადაც სურსათის ნაკლებობამ იჩინა თავი ომის დაწყებიდანვე, მთავრობაც და საზოგადოებაც შეეცადა სხვა და სხვანაირი სუროგატებით შეევსო დანაკლისი და კრიზისის სიმწვავე თან და თან გაენელებინა. გარდა ამისა, თავიდანვე შემოიღეს თანაბარი განაწილება—ბარათების სისტემა—და ხალხი შიმშილს გადაარჩინეს. რუსეთის პრესა და საზოგადოება ყოველთვის მასხარად იგდებდა გერმანელების ასეთ მეცადინეობას, რადგან იმედი ჰქონდა თავისი დაუშრეტელი სურსათისა და პურისა. სინამდვილემ სულ სხვა უჩვენა ქვეყანას და დღეს რუსეთზე ძალიან ამ მხრივ არავინ არის ჩამორჩენილი; და მხოლოდ ომის მეოთხე წელიწადს დააპირეს შემოღება ბარათებისა, რომელი სისტემის სისრულეში მოსაყვანად ძალაც არ შესწევთ.

რაც შეეხება სუროგატებს—ჯერაც ფიქრად არავის მოსვლია, რადგან—ეს უკვე „შექმნის“ პროცესია და რუსეთში დანგრევის მეტს ადგილი ჯერ არაფერსა ჰქონია. მაგრამ დროა ყველამ იფიქროს იმ გაჭირვებულ მდგომარეობაზედ, რომელიც დღეს არის შექმნილი და თავის-თავს უპატრონოს. სიტყვას აღარ გავაგრძელებ და პირდაპირ გადავალ საგანზედ. ჩვენი ქვეყნის, საქართველოს ბუნება იმდენად მდიდარია ყოველგვარი მცენარეულობით, ხილით, ყურძნით, ბაღჩებით, რომ მათი შეგროვება, გახმობა, დამუშავება და საზამთროდ დამზადება ბევრს ათასეულს ოჯახს გადაარჩენდა სახიფათო მდგომარეობას, რომელიც დღითი-დღე გვიახლოვდება. ამ წერილში მინდა შევეხო ერთ-ერთ ასეთ საგანს, რომელიც თავისი შემადგენლობით შეიცავს ბევრს საყუათო ნაწილს — მოგახსენებთ ჩურჩხელაზედ. დღეს, როცა ღვინო აკრძალულია და მრავალი ღვინისა საუკეთო მთლად გასდის კარგ ფასებში, საჭიროა მისი ნაწილი მაინც გამოიყენოს მწარმოებელმა როგორც სურსათი და აი სწორედ ჩურჩხელაა გამოსადეგი ამ მხრივ.

ყურძნის წვენის შაქარი, ცოტაოდენი ფქვილი, ნიგოზი, თხილი თუ ჩამიჩი და ყურძნის ბუნებრივი საშუალენი და სურნელებანი—ყველა ეს შეზავებულია მეტად გემრიელ და ყუათიან საჭმელში, რომლის გაკეთება ჩვენი ქვეყნის ყველა კუთხეში იციან—ეს არის ჩურჩხელა.

ერთი გირვანქა ჩურჩხელა არა მარტო გემრიელი ტკბილეულია ადამიანისათვის, არამედ საგრძნობი სურსათი, რომლის ყუათიანობა დამტკიცებასაც არა თხოულობს.

აუარებელი ჩურჩხელის დამზადება შეიძლება ჩვენში; შინ სახმარადაც მეტად მარგებელია და დღევანდელ კრიზისის დროს—ბაზარიც კარგი ექნება. როდესაც პურისა თუ სხვა სანოვაგის შოვნა არ არის, ადამიანმა ყოველგვარი საშუალებით უნდა ირჩინოს თავი და ამ შემთხვევაში ყოველგვარ ჩირებზედ, გამხმარ მწვანეულსა და ბოსტნეულზე ყუათიანია ჩურჩხელა. ეხლა ჩურჩხელა ჯარებისთვისაც გამოსადეგი და საჭირო საგანია და ცუდი არ იქნება, სასურსათო კომიტეტებს მიექციათ ყურადღება ამ საქმისთვის. საზოგადოთ საჭიროა სასურსათო კომიტეტები არ კმაყოფილდებოდნენ მარტო-ოდენ ყიდვითა და ნიხრების დაწესებით, არამედ ზრუნავდნენ წარმოების განვითარებისათვის და შექმნისათვის. ეს გაცილებით უკეთესი იქნებოდა ყოველგვარ კრიზისის დასაძლევად, ვიდრე აკრძალვათა სისტემით ეკონომიურ საკითხების გადაწყვეტა.

რ. გაბაშვილი.

კახეთში

(3—10 ივლისს)

(გაგრძელება *)

მეორე დღეს კვლავ დავათვალიერეთ საყდარი და მის ეზოდამ გადავხედეთ არე-მარეს. მზე ის იყო ამოდიოდა. ჩანდა ფრიად ვრცელი ტატნობა, მოჩხიბლავი სახილველი. წარმოსადგენია, რამდენი მამულიშვილის თვალი დამტკბარა ამ მოჯადოებულ სურათის ცქერით!

ძველი საფლავები ბევრია, მაგრამ მიწას დაუფარია მათი ქვები. ერთზე ამოვიკითხეთ: „საფლავსა შინა მდებარე ვარა კაცია დავითის ძე ბასილაძე. მხილველნო, გევედრები შენდობა გვითხრათ. ჩყია“. ეს იყო, ალბად, პირველ გადმოსახლებულ იმერთაგანი.

მადლობა გადავუხადეთ გულუხვ და პატიოსან მასპინძლებს და დავეშვით დაბლა. კვლავ ვნახეთ სასაფლაოს საყდარი. ამასაც შემორტყმული აქვს ქვითკირი ისე, როგორც ზემო საეპისკოპოსოს, ხოლო ამის ქვითკირი დაყოფილი ყოფილა რამდენიმე საწირველოდ. საყდრის თავი ერთის მხრით მორღვეულა, ქვითკირებიც დაშლილა, რადგან მათში დაზრდილა ნაკენჩხლისა, თელისა და მუხის ხეები. სამარეთა რიცხვი უამრავია. საყდრისა და ამ სასაფლაოს ქვებს სიძველისა გამო გადარტყმია ხავსი. გარეშემო ჰქონია გალავანი, რომელიც უკვე მიწასთან გასწორებულა.

გარეჯის სიგელს (№ 335) ამტკიცებენ ნინოწმინდელი იოსებ, ალავერდელი ნიკოლოზ, ბოდბელი ზაქარია, სამებელი ნიკოლოზ, პართენი, ხარჭაშნელი, ნეკრესელი ნიკოლოზ, ჰერმელი ნიკოლოზ. სიგელზეა თარიღი 1712 წ. ჩანს, ძველი ჰერეთი გაუოხრებია მტერს ამ ნიკოლოზისა და ვახუშტის დროის შემდეგ.

ჰერმის საზღვარი სწვდება ჯიმითისას. ამ სოფლის დიდი ტყე ჩვენ გამოვიარეთ გუშინ. აქ გვაგონდება ძველი ამბავი საზღვრების აღდგენისა: „ღვთივ გვირგვინოსნისა სანატრელისა დავით აღმაშენებლის მეფეთა მეფისაგან შემოწირულს მზღვარზედა დავიფიცეთ: თვით მე კათალიკოზმან აბამალაკმან და სრულიად ჩემთა საყდრის შვილთა. ჯიმითის საზღვარი: თავი—სალოცავნი. ჩუმლაყის თავსა ჩავიარეთ და მივადექით კუნელამდი, ჩავიარეთ და მივადექით ძამაურაზედა; ჩავიარეთ და მივადექით წყურს-ხევზედა; ჩავიარეთ და მივადექით გაწყვეტილასა, წნორზედა, ქიზიყის ეკლესიასთან იორამდის, სადაცა დავით აღმაშენებელსა ეკლესია საზღვრად ჩაუდგამს“. (ეს ცნობა შეუტანია პ. კარბელაშვილს თავის წიგნში კათალიკოზნი.. გვ. 98).

გავწიეთ შიგნით კახეთისკენ. სავალი გზა ერთად-ერთია: ჰერემ-ხევის რიყე. გზის ნასახი არსადაა. თუ ნიაღვრობაა, აქ კაცი ვერ გაივლის, რამდენიმე დღეს სოფელი იმწყვდევა, მერე-კი ეფინება და დიდის გაჭირებით გზას იკვლევს ხევ-ხევ ქვა-ლოდებს შორის. ზოგან აქეთ-იქით ჩხრიდამ მთათა კალთები უახლოვდებიან ერთმანეთს და ავიწროებენ წყლის ისეც ვიწრო გასაქანს. მასში ჩამოდის ხევი წმინდა წყალი ნიაღვრობისას ამას ჩამოაქვს დიდრონ-დიდრონი ნაპრები ქვა-ნახშირი. ერთი ნაპერი მის გამოსავალში ეგდო, ხელში რომ ავიღეთ, დაიფშვნა. გზად გავიარეთ ერთი გვირაბივით ვიწრო ყელი. აქეთ-იქიდგან ჩამოწანწკარებდა წყარო, ცივი ვით ყინული. ფერდობი ბუერებით იყო დაფარული. ხევის გამოსავალში გაკეთებულია წისქვილები, რომელსაც ამოძრავებენ უშველებელად დიდრონი ჩარხები. წისქვილებს აქეთ მუკუზანია და იქვე კახეთის გზის სადგური.

აქამდის ჩვენთან მგზავრობდა ახალგაზდა ღვლიანელი დარიის მონასტრის მასწავლებელი ალექსანდრე ოქროშიძე. 11 საათზე იგი ჩაჯდა მატარებელში და გაუდგა ტფილისის გზას, მე-კი დავრჩი მუკუზანში, რომ საღამოს მატარებლით ავიდე თელავს.

საღამომდის თავის სახლში დამავანა ადგილობრივ მოძღვარმა ხატისკაცმა, ხოლო თვითონ ისეც წავიდა ქალაქს კოოპერატივის საქმეზე. როგორც მერე გავიგე, ამ განათლებულ მღვდელს აქ თურმე ყველანი დიდ პატივს სცემენ და ადგილობრივ სასოფლო საზიარო საქმეების წარმოებასა და ხელმძღვანელობას ანდობენ. ჩვენში ამბობენ: „როგორიც ერი, ისეთიც ბერი“, კვლავ: „როგორიც ბერი, ისეთი ერი“. მუკუზანს ორივე შეჰფერის: ერიც და „ბერიც“ აქ შეწყობილნია, ერთი-ერთის ტოლად გამწევი ცხოვრების უღლისა. ერს შეუყვარებია თვისი წინამძღოლი, წინამძღოლს თვისი მრევლი და ერთად ძმურად ჰპანს სწყვეტენ ახალი ცხოვრებისა მსვლელობის ალღოს აღებულნი.

— როგორ ცხოვრობთ? ვეკითხები ერთ მუკუზნელს.

— ვაი ჩვენს ცხოვრებას, ბატონო ამხანაგო, მიპასუხებს. ალბათ მოგეხსენებათ,—ჩვენში სახნავი მიწები სულ ცოტაა და ერთად ერთი ჩვენი ცხოვრების სახსარი, ეს ჩვენი ვენახებია—თან მაჩვენა გზის აქეთ-იქით ჩამწკრივებული პატარძლივით მოლამაზებული ზვრები,—წლეულს კაი მოსავალია და ჩვენ კი შარშანდელიც ვერ გაგვიყიდია—რამდენი დავეხარჯა შეწამლავაზე, ბარგზე, რამდენი ძალა და ალერსი შევალიეთ ჩვენ მასაზრდოებელ ვენახებს და სულ კი ფუჭად. თუ ღვინის ყიდვას არ აეხსნა აკრძალვა, ჩვენს ნაშრომს რომელიმე სვავი ჩარჩი სულ იაფად ჩაიგდებს ხელში. უპუროთ ხომ ვერ დავრჩებით. სხვა ხარჯებიც რომ ანგარიშში არ ჩავაგდოთ, მშივრებმა უნდა მივმართოთ ვისმე, რომ მიიღოს ჩვენი ღვინოები, მოგვცეს ფული და შეგვაძლებინოს პური ვიყიდოთ, აი აქ დაგვაჭერს წიხლს ვაჭარი. ჩვენ ვერ წარმოგვიდგენია, რა დავაშავეთ, რომ ასე ვისჯებით. მამა-პაპიდგან ჩვენ მოგვყავს კახური, უმისოდ ჩვენში არ ყოფილა არც ომი და არც ლხინი. ხომ გაგიგონიათ, „ომი და ლხინი კახისა, მიაწონია კაცისა“-ო. ულვინობა აღდლებს კაცს, აავადებს. ზომიერად მიღებული კახური უმატებს სიმხნევეს, ამაგრებს, ალომებს. უსმელად მგონია დედა მიწაზე არც ერთი ომი არ გადახდილა. რა საჭიროა ღვინის ყიდვის აკრძალვა. თუ ვინმე თვრება და სიმთვრალეში აურ-ზაურს მართავს, გამოეცით სასტიკი კანონი, დაისაჯნენ ეს მთვრალ-მამატები. ტყეში მგლის მყოფობისა გამო ვის გადუჩეხია ტყე. კახური გონიერებისთვის სამკურნალო წამალია, ხოლო უგუნურნი მით იშხამავენ თავს. განა სამკურნალოებში ცოტაა ისეთი წამალი, რომლის მეტი ზომა შხამავს კაცს. მაგრამ ასეთი წამლები განა ვის მოუშორებია და ვის აუკრძალავს! ყველანი სმენ „მიშიაკს“ და ზომიერი მისი კერძი ფრიად მარგებელია უსისხლოთა და ჩლუთათვის. ჩვენი კახური „მიშიაკიც“ სწორედ ამ სააფთიაქო მიშიაკის თვისებისაა. სუსტს ღონეს ჰმატებს, უგუნებოს გუნებას უხსნის, მოხუცს ამხნევებს. ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ ჩვენ წამალ ღვინოს მალე აეხსნება ყადაღა, და თუ ვინმე იგი მოუჭარბებულად დალია და გადირია, დასჯიან სწორედ ამ „გადარეულს“ და არა ღვინის პატრონს და მის გამყიდავს. სხვაგან ღვინო აკრძალულია, მაგრამ აბა იქ რა ამბოხებაა. ულვინოთაც ავი კაცი ყველგან ავია. კახეთში ღვინოს ვსვამთ ყველანი, აბა აქ ვინ რა დააშავა. ბოროტება ღვინო კი არა, სხვათა უვიცობა, ბრიყვობაა და სხვათა ბრიყვობისთვის ჩვენ რათ უნდა ვისჯებოდეთ ასე სასტიკად?

რომელი სოფლელი იყო ეს გლეხი, სწორედ ვერ გავიგე. იგი მალე გამომეთხოვა და გაუდგა ველისციხის გზას.

სხვა გლეხები ჩიოდენ მიწის სიმკირეს, სიმწირეს. საუფლისწულოში უფრო შეგვავიწროვესო, მთა და ბარი დაისაკუთრესო. ნეტა ღმერთს რა შევცოდეთ, რომ ყოველი ძლიერი, ყოველი გაბერილი ჩვენის ნაოფლარით ჩვენვე გვაწვებაო, ჩვენვე გვწუწნისო წუწნელასებ. გლეხებს დიდი იმედი აქვთ ახალთაობისა: კაცთა შორის ხელოვნურად აღდგმულ „მთა და ბარს“ იგი გაასწორებსო და კაცთა შორის მშვიდობას დაამყარებსო.

(შემდეგი იქნება)

მ. ჯანაშვილი.

კორესპონდენცია

გორიდან

გორის ქალაქის არჩევნები. დასრულდა ქალაქის თვითმართველობის ხმოსნების არჩევნები და შედეგები კი ბევრის მხრით საგულისხმოა, მით, რომ დამტკიცდა ის, რაც დიდი ხანი ცხადი იყო ყოველი დაკვირვებული ადამიანისთვის და რაზედაც პარტიული ქინიანობით გატაცებულნი თვალებს იხუჭავდენ და ყურებს იხშობდენ.

არჩევნებში მონაწილეობა მიიღო სულ 4,413 მოქალაქემ, რაც შეადგენს დაახლოვებით 70 პრ. საარჩევნო სიაში შეტანილი მცხოვრებლების რიცხვისას. ეს ხმები უნდა განაწილებულიყო ექვს სიათა შორის. პირველი სია ეკუთვნოდა სოციალ-დემოკრატებს, მეორე—ეროვნულ-დემოკრატებს, მესამე—სოციალისტ-რევოლიუციონერებს, მეოთხე—დაშნაკცაკანებს, მეხუთე—ფედერალისტებს და მეექვსე—კადეტებს (ესეც ყოფილა გორში, რაც დღემდე არავინ იცოდა!)

სიამ	№ 1	. .	მიიღო	2014
„	№ 2	. .	„	434
„	№ 3	. .	„	711
„	№ 4	. .	„	762
„	№ 5	. .	„	425
„	№ 6	. .	„	67

ამის მიხედვით:

სოც.-დემოკ.	შეხვდა	15	ხმოს.	ადგილი
ეროვ.-დემოკ.	„	3	„	„
სოც.-რევ.	„	5	„	„
დაშნაკცაკ.	„	6	„	„
ფედერალისტ.	„	3	„	„
კადეტებს	„	1	„	„

ამ ცხრილიდან ცხადათ ჩანს, რომ ყველა გორში მომქმედი პარტია დამარცხებულია და ის პარტიები, რომლის არაფერც თუ მოქმედება, გორში მათი არსებობაც საეჭვოთ იყო—გამარჯვებულნი დარჩენ, არას ვიტყვი სოციალისტ-რევოლიუციონერების პარტიაზე—ეს როგორც კავკასიის სხვა ქალაქებში აქაც „გამჟღლი მოქალაქეების“ პარტია შეიქმნა. არც კადეტებზე ითქმება რამე, რადგან ის პარტია სახელდახელოთ იყო მოწყობილი ერთი ვინმესგან თავის თავის ხმოსნად გასაყვანად და მიზანსაც მიაღწია და უთუოდ მისი არსებობაც გაქრება ამიერიდან შემდეგ არჩევნებამდე...

საინტერესოა სია № 4 დაშნაკცუთებისა. ამ სიამ მიიღო 762 ხმა და თავის-თავად იბადება კითხვა საიდან გაჩნდა ეს ხმები? გორელი სომხები ხომ, გარდა ცოტა გამონაკლისისა, ყველა სოციალ-დემოკრატები იყო!? მერე, სომხებიც ხომ, როგორც სხვებიც, ბევრი იყო შეუტანელი საარჩევნო სიაში?! ცხადია, რომ აქ რაღაც თვალთმაქცობაა. როგორც დამახასიათებელ ნიმუშს მოვიყვან პატარა „კურიოზს“, რომელსაც ჰქონდა ადგილი ამ არჩევნების დროს. ერთი სომეხი სოციალ-დემოკრატი, მუდამ შოვინისტობის მაძაგებელი, გვარად ოგანოვი, სახელად არშაკი, მიბრძანდება საარჩევნო ყუთთან და გულზე, რასაკვირველია, დემოკრატიულად, აქვს გაკეთებული „№ 1“. მოდის მისი მეგობარი ა. ჯ—ვი და ხალხში ეუბნება: თუ შენს კონვერტში პირველი ნომერი იქნება აი ეს 100 მან. და ამ საზოგადოებაში ბოდიშს ვიხდი შენს წინაშე, რომ შოვინისტობა დაგწამეო, თორემ და შენ მოიხადე ბოდიში სოციალ-დემოკრატების წინაშეო... ფინალი: გაპარვა და გადაფუჩეჩება „სოციალ-დემოკრატისა“ მცირე ფაქტია, მაგრამ მაინც აღსანიშნავი...

როგორც სჩანს, გარდა დაშნაკელებისა, ყველა დამარცხდა და თუ ეს დამარცხება გაკვეთილად გამოადგება მოქმედ პარტიებს, მაშინ კიდევ შეურიგდება კაცი.. აბა ნუ თუ ამის შემდეგ სოციალ-დემოკრატები ვერ უნდა დარწმუნდენ, რომ სომეხი და ინტერნაციონალისტი—ეს ორი ცნება ერთად მოუთავსებელია... მეორე, ნუ თუ ფედერალისტები ვერ ხედავენ, რომ მათ ნიადაგი ეცლებათ... მესამე, ნუ თუ ეროვნულ-დემოკრატები არასოდეს არ დაანებებენ თავს ქართველურ დაუდევრობას და არ შეიგნებენ თავიანთ მოქალაქეობრივ მოვალეობას? სხვა თუ არა თავმოყვარეობა, რომლითაც ქართველი კაცი იქებოდა, მაინც დაიცვან, და თავის სამშობლოს გულში სატევრის მომლელნი თვით გახდნენ!.. რამდენი მამულიშვილი იჯდა სახლში უდარდელად, კონვერტით ხელში, და რიგში ჩადგომას შეუშინდა, თავისი უფლება კი არ განახორციელა... დროა გონს მოვიდეთ თორემ მალე მთლად ჩავყლაპავენ...

ამმანი.

კასპიდან

კასპის საზოგადოებას ყოველთვის სარწყავი წყალი აკლია. მიზეზი ის არის, რომ იგოეთელებს ყოველ წლივ დიდძალი კომბოსტო მოჰყავთ და მთელი წყალი, რომელიც კასპში მათი სოფლიდგან მოდის, მათ, იგოეთელებს, უნდებათ. რევოლუციამდე სარწყავ წყლის განაწილების საქმეს განაგებდა ძველი მთავრობისაგან დაყენებული მირაბი. დღეს ამ მირაბს აღარავინ ემორჩილება, ყველა თავისთვის მირაბია. ვინც ყველაზე მეტს იყვირებს, ან მუქარით მოიგერიებს მოპირდაპირეს, წყალიც და სოფლის მხრივ დაყენებული მერუეებიც იმისია. დღეს ს. კასპში მორწყვის საქმე ერთობ აწეწილ-დაწეწილია.

თუმცა კომიტეტმა ხალხის თანადასწრებით დაადგინა: წყალი უნდა უწინ მიეცეს მას, ვისაც ვენახს ან ბოსტანს ძალიან უჭირსო. თანაც წესების დამრღვევებს გადაუწყვიტეს ათ-ათი თუმანი ჯარიმა, ან ორ-ორი კვირა ციხე. მერუეებმა ერთ კვირის განმავლობაში კომიტეტს წარუდგინეს ოცდაათამდი კაცი, წყლის მომპარავები, მაგრამ კომიტეტს დღევანდლამდი ვერ შეუსრულებია თავისი დადგენილება. ყველას ძალმომრეობით გააქვთ თავისი საქმე, რით დაბოლოვდება ესეთი უწესოება ჯერ-ჯერობით არ ვიცით.

ამისთანა უწესოების გამო სოფელში ჩამოვარდა შური, სიძულვილი და მტრობა. აღარ ვიცით ვის ან სად მივმართოთ.

რადგანაც წლეულს კასპის საზოგადოება განიცდის აუარებელ ზარალს ამ უწყლოობის გამო, ამიტომ სოფელმა გადაწყვიტა იშუამდგომლოს წყლის განმაწილებელ სამართველოსთან, რომ მან გამოგზავნოს ს. კასპში თავისი ინჟინერი, რომელმაც უნდა დაათვალიეროს ორი გზა წყლის გამოსაყვანად ერთი ქსნის ხეობიდან, მეორე სადგურ გრაკალიდან. დათვალიერების შემდეგ ინჟინერმა უნდა წარუდგინოს, სადაც ჯერ არს, გეგმა და ხარჯი, ამის შემდეგ მთავრობას სთხოვენ ფულით დახმარებასაც. იმედია წყლის სამმართველო ამისთანა საკეთილდღეო საქმისთვის არ დაზოგავს თავის წვლილს.

სანამ კასპელები ამ საქმეს განახორციელებენ, მანამ-კი ზაფხულობით მამულების მორწყვის დროს საჭიროა თვეში ორჯერ მოიწვიონ სამეურნეო საზოგადოების ინსტრუქტორი, რომ დაიაროს ვენახებში და ბოსტნებში და აუხსნას ურწმუნო ხალხს, რომ ზედმეტი მორწყვა როგორც ვენახებისა, ისე ბოსტნეულობისა მავნებელია. აქ ბევრს გაუფუჭდა ვენახები ზედმეტი მორწყვისაგან. თუმცა მე ბევრს ვეძაგები, ხალხში ამის შესახებ, მაგრამ ისინი, იმას გაიძახიან ჩვენს მამა-პაპებს როგორც უწირავთ, ჩვენც ისე უნდა ვწიროთო.

ეხლა-კი სანამ ხალხი სიმინდებს მოსთესს, საჭიროა რომ ქართულ სამეურნეო საზოგადოებამ დაუყოვნებლივ გამოგზავნოს თავისი აგენტი, რომ მან თავის თვალით ინახულოს რამდენი დესეტინა სიმინდი არის გოლვისაგან განადგურებული ან რამდენი ათას მანეთის ზარალი ექნება კასპის საზოგადოებას. ესეთი სია აგენტმა უნდა წარუდგინოს ქართულ სამეურნეო საზოგადოებას, ამ უკანასკნელმა კი ყველა ღონისძიება უნდა იხმაროს, რომ მალე უშოვნონ კასპის საზოგადოებას, როგორც საჭმელად, ისე დასათესად: პური, ქერი და სიმინდი.

თუ სამეურნეო საზოგადოებამ დროზედ არ იზრუნა ხალხის კარზედ მომდგარ შიმშილისაგან გადარჩენა, შემდეგ გვიანღა იქნება. მე მგონია საზოგადოება ამ ჩემ წერილებს ყურადღებას მიაქცევს, რადგანაც, როგორც ქართულ, ისე რუსულ სამეურნეო საზოგადოებაში ვირიცხები კორესპონდენტათ. ოცდა თხუთმეტი წელიწადი იქნება, რაც რუსულ საზოგადოებაში ვიღებ მონაწილეობას.

ჯერ ისევ ძველ რეჟიმის დროს კასპის საზოგადოებამ სწავლა განათლების უწყების შემწეობით საგლეხო ბანკიდან შეისყიდა ზაქარია ჰავაძისეული სახლ-კარი და ვენახი, სასოფლო სკოლისათვის. ამ მამულის ყიდვის დღიდან ვენახის საქმეებს განაგებდა ქ-ნი ტაბუკაშვილი, მასწავლებლების შეთანხმებით. ერთი წლის შემდეგ სკოლის ზედამხედველის და მასწავლებლების შორის ჩამოვარდა უთანხმოება მამულის შემოსავლის განაწილების გამო. საქმე იქამდი გაწევდა, რომ გასარჩევად დაინიშნა კომისია, რომელმაც გაარჩია მათი საქმე. კომისიამ ორივენი გაამტყუნა, მხოლოდ ქ. ტაბუკაშვილს უთხრეს ენკენისთვიდგან ქართულ სკოლაში ადგილი არ გექნებათო, დანარჩენ ორ მასწავლებლების ბედი გადაწყდება პირველ ენკენისთვეში.

ასეთმა აწეწილ დაწეწილ საქმეებმა მასწავლებლების მხრივ ის შედეგი მოიტანა, რომ სკოლის ბაღის წლევანდელი მოსავალი მომავალ კვირას ისყიდება საჯარო ვაჭრობით.

მომავალ ენკენისთვიდგან ამ სკოლაში იხსნება სამეურნეო განყოფილება, სადაც ბავშვებს უნდა ასწავლონ, როგორც თეორეტიულად, ისე პრაქტიკულად სამეურნეო საგნები. თქმა არ უნდა ამისთანა სასარგებლო სკოლას, ხალხი აღტაცებით ეგებება, რომ მათი შთამომავალნი ეღირსებიან კულტურულად შემუშავებას თავიანთ მამა პაპეულ მამულებისას.

არჩილ დარეჯანაშვილი.

ახალქალაქიდან

გამოცხადდა რევოლუცია. მისი განმაახლებელი ტალღა ჩვენს ბეჩავ ახალქალაქსაც მოედო. ძველი პოლიციელობა და მოხელეობა გადადგა და გვეგონა, რომ აქაც ახალი სიო დაგვბერავდა. გვეგონა, რომ ჩვენი აქაური ქართველობა გაიღვიძებდა და თამამად იმოქმედებდა სამშობლოს და საზოგადოების სასიკეთოდ.

მაგრამ მოვსტყუვდით!.. არაფერი ცვლილება არ მომხდარა. ასე გასინჯეთ, ვითომ და არაფერი მომხდარიყოს დედამიწაზე. როგორც ძველად იყო, ახლაც ისეა. იგივე ძილი, გამოუღვიძებელი ძილი, იგივე აპატია და გულგრილობა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, როგორც ამ ნახევარ წლის წინად.

აქაური ქართველობა ისევე უდარდელად და უშფოთველად სცხოვრობს, როგორც უწინ. ნუ თუ ეს დღეხანს აგრე გაგრძელდება, და ჩვენი ახალქალაქური ქართველობა ვერ გაიგებს, რა მოვალეობა უძევს მას წინ სამშობლოს წინაშე, ნუ თუ იგი ისევე ძველებურად მონათ დარჩება, როგორც ეს იყო ძველი რეჟიმის დროს?

უნდა მოგახსენოთ, რომ აქაური ჩვენი [illegible] რის ხალხია. ცხონებულ ძველ რეჟიმის დროს, რასაკვირველია, ძალიან თავჩაკრული, დაბეჩავებული იყო და თითქმის მთელი მათი სიცოცხლე და ქონება მთლად მაზრის და ქალაქის „ბობოლების“ ხელში იყო. სამსახურში, სახლში თუ ქუჩაში ყველგან ხმარებიდან განდევნილი იყო ქართული ენა. მგონი არცერთს საქართველოს კუთხეში ქართველი „ჩინოვნიკობა“ ასე არ იყო გარუსებული, როგორც აქ. და ეს აგრეც უნდა ყოფილიყო.

მაგრამ ახლა? ნუ თუ ეხლაც ჩვენი ქართველი წელში არ უნდა გამაგრდეს, ნუ თუ დღეს ჯავახელი ქართველი ისე დაეცა, წახდა, რომ მოქმედების უნარსაც ვერ იჩენს? ერთი მაგალითი აიღოთ მაინც აქაურ სომხებისგან. განა ვერა ჰხედავთ, როგორ მოქმედობენ?

არა, საცოდავი ხალხია სწორედ ეს ჩვენი ჯავახელი ქართველობა. არცერთი კრება, არც მიტინგი, არც ლექცია, ან რამე იმისთანა, რომ გააგებინოს ხალხსა, თუ რა მოხდა ქვეყანაზე, რა მდგომარეობაში ვართ, რა მოგველის ჩვენ ქართველებს, რა გვსურს, რა უნდა მოვითხოვოთ. ნუ თუ სულ ეს კითხვები არ არსებობენ ჯავახელ ქართველთათვის? და დღეს იგი ისე წახდა, რომ მას საქართველოს და ქართველების მომავალი არც კი აინტერესებს?

რას აკეთებს აქაური განყოფილება საქველმოქმედო საზოგადოებისა? არაფერს. რას აკეთებს აქაური ქართველობა ამ ისტორიულ დროს? მას ისიც ვერ მოუხერხებია, რომ ჯავახურ სოფლებში გაავრცელოს სწორი და ნამდვილი წარმოდგენა ამ საშინელ გარდაქმნის ხანაზე? მგონი რომ ეს გულგრილობა და უმოქმედობა ასეც დარჩება სამუდამოდ.

ფარავნელი.

რედაქტორი გრიგოლ ვეშაპელი.

ამიერ-კავკასიის რკ. გზის
მატარებლების მოძრაობა

(დრო ნაჩვენებია ტფილისის)

თბილისიდან გადის:

ბათუმისკენ	სწფ.	№ 8,	11.05	დილ.
„	სამგზ.	№ 9,	11.48	საღ.
ბორჯომისკენ	სამგზ.	№ 19,	8.20	დღ.
„	„	№ 17,	8.27	დილ.
გორისაკენ	სამგზ.	№ 61,	9.10	დილ.
ბაქოსაკენ	ჩქარ.	№ 6,	9.20	დილ.
„	სამგზ.	№ 8,	8.54	დღ.
„	სწფ.	№ 4,	9.28	საღ.
ყარსისაკენ	სამგზ.	№ 4-8,	11.18	საღ.

თბილისში მოდის:

ბათუმიდან	სამგზ.	№ 10,	7.51	დილ.
„	სწფ.	№ 4,	8.38	საღ.
ბაშ.-ბორჯ.	სამგზ.	№ 20,	7.48	დილ.
„	სამგზ.	№ 18,	10.12	საღ.
გორიდან	სამგზ.	№ 62,	6.34	საღ.
ბაქოდან	სწფ.	№ 3,	10.08	დილ.
„	სამგზ.	№ 7,	4.12	საღ.
„	ჩქარ.	№ 5,	10.40	საღ.
ყარს-ჯულფ.	სწფ.	№ 3***,	8.10	დილ.

ვაჭრობისა და მრეწველობის სამინისტროს უწყებაში მყოფი

კომერციულ ცოდნათა
კურსები

ტ. მ. ფილოიანისა

ორივე სქესისთვის

(თბილისი, მიხეილის პროსპ. № 24, ტელ. № 976).

თხოვნები მიიღება: 4—5 საათ. საღამოთი. მეცადინეობა დაიწყება 15 სეკტემბერს. პროგრამები და წესდებანი მსურველთ გაეგზავნებათ, ან მიეცემათ უსასყიდლოთ კურსების კანცელარიაში.

თ—734—1

მიიღება ხელის მოწერა ყოველდღიურ საპოლიტიკო და სალიტერატურო ქუთაისის გაზეთზე

1917 წ. **ჩვენი ქვეყანა** 1917 წ.

გაზეთის ფასი: წლიურათ 15 მან., ნახევარი წლით 8 მან., თვიურათ 1 მან. და 50 კაპ. წლიური ხელის მომწერლებს გაზეთის ფასი შეუძლიათ ნაწილ-ნაწილათაც გადაიხადონ: ხელის მოწერის დროს 5, სამი თვის შემდეგ კიდევ 5 მანეთი და დანარჩენიც სეკტემბრის დამლევამდი.

რედაქციის მისამართია: ქუთაისი, თბილისის ქ. სოფ. მიქელაძის სახ., კანტორა ღიაა: დილით 9—2 საათ. და საღამ. 5—8-მდი.

რედაქტორი დ. კვარკვლია.

თეფზის მრეწველნი
ძმ. ძეგველოვები

ბეჟანის ქუჩა, ხაკურთის სახ., № 9, ტელეფონი № 112.

[illegible]

---

*) იხ. „საქართველო“ № 180.